

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

احكام نون

حضرت آيت الله العظمى سكونام (مدظلّه العالی)

سرشناسه: نکونام، محمدرضا، ۱۳۲۷-
عنوان و نام پدیدآور: احکام نوین / محمدرضا نکونام.
مشخصات نشر: اسلام شهر، صبح فردا، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
شابک: ۷-۱۰-۶۴۳۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
موضوع: فتوهای شیعه -- قرن ۱۴.
موضوع: فقه جعفری -- رساله عملیه.
رده‌بندی کنگره: ۳۳ الف ن ۸ / BP۱۸۳
رده‌بندی دیوبندی: ۲۹۷/۳۴۲۲
شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۱۰۲۹۶۴۶

احکام نوین

حضرت آیت‌الله العظمی محمدرضا نکونام (مد ظله العالی)

ناشر: صبح فردا

محل چاپ: نقش گستر

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۰

شمارگان: ۳۰۰۰

تهران - اسلام شهر - نسیم شهر - وجیه آباد

دوازدهمتری جواهرزاده - پلاک ۳۶

کدپستی: ۳۷۶۹۱۳۸۵۷۵* تلفکس: ۰۲۲۹ ۴۳۶۳۴ ۸۱

www.nekoonam.com www.nekounam.ir

ISBN : 978 - 600 - 6435 - 10 - 7

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۳ پیش‌گفتار

بخش نخست

احکام تقلید و عبادت‌ها

۱۷ * تقلید

۱۷ نشانه‌های بلوغ

۱۸ جشن تکلیف

۱۸ * طهارت

۱۸ غسل

۱۹ طهارت الکل

۱۹ یکی بودن چاه آشپزخانه و توالت

۱۹ تماس با اسمای جلاله

۲۰ * نماز

۲۰ نماز دانش‌جویان و سربازان

۲۰ مخاطب قرار دادن غیر خداوند در نماز

۲۱ نماز اهالی دو قطب

۲۱ نماز جمعه

۲۲ * مسجد

۲۲ استفاده از کفش بجا مانده

۲۲ * نماز مسافر

* روزه ۲۳

استفاده از اسپری ۲۳

روزه گرفتن بچّه ۲۳

روزه‌ی بیمار ۲۳

* اعتکاف ۲۴

* خمس ۲۴

خمس جهیزیه و مهریه ۲۵

خمس سود سهام شرکت‌ها ۲۶

خمس حقوق ۲۶

خمس خانه یا ماشین ۲۷

بخشش خمس ۲۷

جایگاه مالیات ۲۸

بخش دوم
احکام زنان

پوشش ۳۱

پوشیدن برخی لباس‌های ورزشی ۳۳

نگاه به فیلم‌های ورزشی ۳۴

شرکت در ورزشگاه ۳۴

وظیفه‌ی مادران در برابر دختران ۳۵

برخورد با نامحرم ۳۵

اجرای برنامه‌های قرآنی ۳۵

انتخاب وطن شرعی ۳۷

سال خمسی جداگانه برای زن ۳۸

بازیگری زنان ۳۸

گروه سرود مختلط ۳۹

مهریه و دین ۳۹

بخش سوم
احکام ازدواج و زناشویی

۴۳	سخت‌گیری در ازدواج
۴۳	رفت و آمد پسر و دختر
۴۵	دعوت از ارکستر
۴۶	اجازه از شوهر
۴۶	ایدز
۴۷	عقد در زمان شهادت معصومان <small>علیهم‌السلام</small>
۴۷	پوشش مردان
۴۷	کف زدن
۴۸	لباس شهرت
۴۸	نگاه
۴۹	زیبایی
۴۹	چَت
۵۰	عَدّه
۵۰	ازدواج موقت
۵۰	ازدواج بدون رضایت پدر
۵۱	دست دادن با نامحرم
۵۱	رقص زن
۵۲	زینت زن
۵۲	استمنا

بخش چهارم
احکام اقتصادی

۵۵	قالیچه‌هایی با تصاویر مبتدل
۵۵	وسایل مشترک
۵۶	آلات لهو و لعب حرام

۵۶	نشریات منحرف
۵۶	زینت آلات برای مردان
۵۷	عکس ورزش کاران زیبایی اندام
۵۷	ترقه و مواد انفجاری
۵۷	چک
۵۷	کالابریگ
۵۸	پول
۵۸	نقد و نسیه
۵۸	شرط پس انداز در وام
۵۹	جایزه های بانکی
۵۹	وام قرض الحسنه
۵۹	رهن
۵۹	تعیین سود و مضاربه
۶۰	مجسمه سازی
۶۰	مانکن مغازه
۶۰	هزینه ی درگذشتگان
۶۱	ربا خواری
۶۱	* خوراکی ها
۶۱	گوشت خرگوش و خرچنگ
۶۲	مواد غذایی وارداتی
۶۲	ماهی بسته بندی شده
۶۲	جدا کردن سر حیوان
۶۳	تخم مرغ خونی
۶۳	خوردن غذای مضر
۶۳	بچه ماهی، بزغاله و گوساله

بخش پنجم
احکام اجتماعی

- ۶۷..... بزرگداشت عید غدیر خم
- ۶۷..... پوشیدن لباس سیاه
- ۶۸..... بهترین عمل
- ۶۸..... کف زدن در مجالس جشن اهل بیت علیهم السلام
- ۷۱..... روضه‌های دروغ
- ۷۱..... ادعای ارتباط با امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)
- ۷۲..... عید الزهراء علیها السلام
- ۷۲..... برپایی تشییع نمادین
- ۷۳..... جلسات ویژه‌ی بانوان
- ۷۳..... ریختن پول در ضریح
- ۷۴..... اقامه‌ی نماز ظهر عاشورا
- ۷۵..... کنترل جمعیت
- ۷۶..... نصب پمپ آب
- ۷۶..... ساختن خانه‌های چند طبقه
- ۷۶..... مهندسی منازل
- ۷۷..... برگه‌های کمک به امور خیریه
- ۷۸..... فحش دادن
- ۷۸..... معاشرت با خانواده‌های لاابالی
- ۷۹..... اشاعه‌ی گناه
- ۷۹..... درویشی و صوفی‌گری
- ۸۱..... اجرای علنی حدود
- ۸۲..... عید نوروز
- ۸۲..... چهارشنبه سوری
- ۸۳..... اعتیاد
- ۸۳..... مصرف سیگار

۸۴ امر به معروف و نهی از منکر
۸۵ * نذر
۸۵ مسابقات ورزشی

**بخش ششم
احکام پزشکی**

۸۹ مراجعه به پزشک ناهمگون
۹۰ لزوم تحقیق در مراجعه به پزشک
۹۰ نطفه‌ی زن و مرد بیگانه
۹۱ پیش‌گیری از بارداری
۹۱ خرید و فروش کلیه
۹۲ سقط جنین
۹۲ ضمانت پزشک
۹۳ دیه‌ی عقیم کردن
۹۳ تشریح
۹۴ دفترچه درمانی

**بخش هفتم
احکام فرهنگی**

۹۷ ماهواره
۹۷ تلویزیون
۹۸ شعبده‌بازی
۹۸ فال‌گیری
۹۸ علوم غریبه
۹۹ احضار ارواح
۹۹ تکثیر برگه‌های نقل خواب
۹۹ لطیفه‌گویی

۹۹	ریش تراشی و کراوات
۱۰۰	بلند گذاشتن ناخن
۱۰۰	تقلّب در امتحان
۱۰۱	بازی‌های قمارگونه
۱۰۱	رشوه‌خواری
۱۰۲	شطرنج و پاسور
۱۰۲	سگ بازی
۱۰۲	* موسیقی
۱۰۷	حق تألیف
۱۰۸	مزد تکثیر نوارهای حرام
۱۰۸	نوار خوانندگان زن
۱۰۸	معامله با گروه‌های مطرب
۱۰۸	برنامه‌های خلاف حیا و عفت
۱۰۹	نوار و عکس مبتذل
۱۱۰	کاریکاتور
۱۱۰	مجالس آلوده به گناه
۱۱۱	مربی مرد
۱۱۲	تبلیغات ورزش

پیش‌گفتار

گزاره‌های فقهی دین، مرزهای دیانت اسلام را تعیین می‌نماید و در حوزه‌ی عمل به راه‌نمایی باورمندان خود می‌پردازد و از فرهنگ شیعی و ارزش‌های دینی مرزبانی می‌کند و نقش ستیزندگی با موج‌های مهاجم را بر عهده دارد.

این گزاره‌ها، توسط فقیهان پارسا و دانش‌مند با تلاش و اجتهاد فراوان در مجموعه‌های فقهی گردآوری می‌گردد که گزیده‌ای از آن با عنوان «رساله‌ی توضیح‌المسائل» برای عموم و در جهت تبلیغ و نشر احکام عرضه می‌شود.

در سالیان گذشته، با توجه به رشد صنعت و پیدایش فن‌آوری‌های نوین و توسعه‌ی ارتباطات، احکام و مسایل نوپدید بسیاری برای مردم و جامعه به وجود آمده است و ذهن آنان را که به عقاید دینی باور و تعهد دارند، درگیر شبهات و مشکلاتی گسترده‌ای نموده است و به طور طبیعی این انتظار را از متولیان امور دینی و حوزه‌های علمیه دارند که به این مسایل و موضوعات نوپدید توجه نموده و احکام شرعی آن را بیان دارند. نوشته‌ی حاضر بر این اساس و با توجه به فراوانی داده‌های فقهی و تورم انبوهی از مسایل و احکام در رساله‌ی توضیح‌المسائل که مراجعه به آن را بر عموم اهل دیانت مشکل می‌سازد به نگارش در آمده است تا تنها

مجموعه‌ای از احکام را بیان دارد که به چنین موضوعاتی ارتباط دارد و مرآه‌کننده را به راحتی به موضوع و مسأله‌ی مورد نیاز خود برساند. «احکام نوین» در هفت بخش تنظیم شده و در همه‌ی این بخش‌ها، احکام مسایل نوپدید و موضوعاتی؛ مانند: پوشش زن و پوشیدن لباس‌های ورزشی و شرکت وی در ورزشگاه، خوانندگی زن، رقص وی برای زنان دیگر و حکم وی در انتخاب وطن، خمس جهیزیه و مهریه، و احکام معاملات و خرید و فروش چک، پول، آلات لهو و عکس‌ها و فیلم‌های مبتذل و هم‌چنین مجسمه سازی، پوشیدن لباس زنانه در فیلم‌ها برای مردان، احکام فال‌گیری و احضار ارواح، موسیقی، زیبایی صورت و جراحی پلاستیک، رابطه‌ی دختر و پسر، چت، نگاه به نامحرم، ماهواره، اینترنت و مانند آن بررسی شده است.

این رساله هرچند در زمینه‌ی پرسش‌ها با دیگر نوشته‌های آیات عظام همگونی دارد، در پاسخ به آن دارای تفاوت‌های اساسی است که خواننده‌ی محترم آن را با مطالعه‌ی این کتاب در می‌یابد.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

بخش نخست:

احکام تقلید و عبادت ما

◆◆ تقلید ◆◆

س ۱ - نوجوانانی که به سن تکلیف می‌رسند چگونه تقلید نمایند؟

ج - در مسایل دینی باید از مجتهد دارای شرایط تقلید نمود و اگر مجتهدی برتر یا دانش‌مند و خبره و کارشناس‌تر از دیگران است یا فرد خبره‌ای کسی را برتر بداند که خبره‌ای دیگر با تشخیص او مخالفت نداشته باشد، لازم است از او پیروی شود، ولی جست‌وجو برای یافتن اعلم لازم نیست.

س ۲ - آیا باقی بودن بر تقلید از مجتهد میت نیازمند رجوع و اجازه گرفتن از مجتهد زنده می‌باشد؟

ج - باقی بودن بر تقلید از مجتهد میت و درگذشته و تقلید ابتدایی از وی، در صورتی که صاحب شرایط باشد جایز است و نیازی به رجوع به مجتهد زنده؛ خواه اعلم باشد یا غیر اعلم، ندارد.

□ نشانه‌های بلوغ

س ۳ - سن بلوغ چه زمانی است؟

ج - نشانه‌های بلوغ در پسر و دختر، یکی از دو مورد زیر است:
۱ - روییدن موی خشن و زیر در زیر شکم (بالای شرم‌گاه) بنابراین،

موی نرمی که پیش از آن در این ناحیه می‌روید، نشانه‌ی بلوغ نیست.

۲- بیرون آمدن منی؛ خواه در خواب باشد یا بیداری.

جشن تکلیف

س ﴿ ۴ ﴾ - جشن تکلیف‌هایی هم‌اکنون برای نونهالان برگزار می‌گردد که در برخی از آن مجالس به جای این‌که نونهالان و حاضران، به مسایل دینی، حلال و حرام الهی و عبادت‌ها توجه داده شوند، آن‌ها را با زدن و رقصیدن همراه می‌نمایند. تکلیف شرعی برپایی این‌گونه مجالس چیست؟

ج - جشن تکلیف باید زمینه‌ی آگاهی و بسترسازی جاذبه‌مند و مناسب نسبت به باورهای دینی و اهتمام نونهالان به امر بلوغ و تکلیف باشد و نباید همراه غفلت و تباهی یا تنها به صورت شکلی و برای سرگرمی باشد.

◆◆ طهارت ◆◆

غسل

س ﴿ ۵ ﴾ - کسی که به سبب ندانستن مسأله یا سستی در عمل، غسل‌های واجب خود را انجام نداده است، برای عبادت‌های خود؛ مانند: نماز و روزه، چه تکلیفی دارد؟

ج - اگر نوبالغی در انجام غسل خود اهمال و سستی نموده است، نماز و روزه‌های خود را قضا کند و افزوده بر آن، برای روزه‌های خود کفاره بپردازد و چنانچه در اثر ندانستن مسأله، غسل نکرده باشد، باید نمازهای از دست رفته را قضا نماید و اگر در یادگرفتن مسأله، کوتاهی نکرده باشد، روزه‌های وی تنها قضا دارد، و در غیر

این صورت، کفاره نیز بر عهده‌ی وی می‌باشد، و کسی که به هیچ وجه نمی‌دانسته است جنابت چیست و جنب کیست، پس از آگاهی، فقط لازم است روزه‌های خود را قضا کند.

س ﴿ ۶ ﴾ - موهای سر یا ابرو را می‌توان با کاشتن مو ترمیم نمود، حال وضو یا غسل با موی کاشته شده چه حکمی دارد؟
 ج - موی کاشته شده، همانند دیگر موهای بدن است و موی شخص به شمار می‌آید، و از این جهت اشکالی پیش نمی‌آورد.

طهارت الکل

س ﴿ ۷ ﴾ - الکل صنعتی و طبی پاک است یا نجس، و در صورت پاک، خوردن آن حرام است یا مباح؟
 ج - به گونه‌ی عادی، خوردن الکل صنعتی و طبی، بدون همراه شدن با آب یا مایه‌ای روان میسر نمی‌باشد و چون زیان‌بار یا کشنده است، حرام می‌باشد، ولی به هر حال، هر دو نوع الکل یاد شده پاک است.

یکی بودن چاه آشپزخانه و توالت

س ﴿ ۸ ﴾ - آیا مشترک بودن چاه آشپزخانه و توالت اشکال دارد؟
 ج - جداسازی چاه آشپزخانه و توالت هرچند توفیقی است که از جامعه سلب شده است، اشکال ندارد.

تماس با اسمای جلاله

س ﴿ ۹ ﴾ - آیا عباراتی؛ مانند: «باسمه تعالی»، «یا هو» یا کلمات فارسی؛ مانند: «خدا»، حکم اسمای جلاله را دارد و از دست زدن بدون طهارت به آن باید خودداری نمود یا خیر؟
 ج - اسم خداوند متعال به هر زبانی که باشد، حکم لفظ جلاله (الله) را دارد و عباراتی مانند: «باسمه تعالی» و «یا هو» از اسمای الهی به شمار می‌رود.

◆◆ نماز ◆◆

□ نماز دانش جویان و سربازان

س ﴿ ۱۰ ﴾ - کسانی که برای درس خواندن، هفته‌ای یک یا دوبار، بیش از مسافت شرعی سفر می‌کنند؛ مانند: دانش جویان، سربازان، معلمان و کارمندان، آیا دائم‌السفر شمرده می‌شوند؟ حکم نماز و روزه آنان چیست؟

ج - کسانی که ویژگی یاد شده را دارند، مانند کسی هستند که بسیار سفر می‌نماید و کثیرالسفر به شمار می‌روند و نماز آنان تمام و روزهی آنان درست است؛ هرچند سفر آنها تنها برای تحصیل است و شغلی را پیشه‌ی خود نکرده باشند.

س ﴿ ۱۱ ﴾ - دانش‌آموزان، دانش جویان، معلمان، سربازان و کارمندی که برای تحصیل، سربازی یا شغل و کار خود، هفته‌ای یک روز یا بیش‌تر مسافت شرعی (۴۵ کیلومتر) سفر می‌کنند، حکم نماز و روزهی آنها چیست؟

ج - نماز همه‌ی گروه‌های یاد شده حتی در سفر اول تمام، و روزه‌های آنان صحیح است.

□ مخاطب قرار دادن غیر خداوند در نماز

س ﴿ ۱۲ ﴾ - اگر در نماز به هنگام گفتن «ایک نعبد و ایک نستعین» کسی را قصد کند (اعم از ائمه یا مرشد و قطب) و صورت او را در نظر بگیرد یا شکل او را در ذهن، حاضر کند و این باور را داشته باشد که خطاب باید به خداوند باشد، ولی چون خدا دیده نمی‌شود تا مخاطب قرار گیرد باید طلعت احمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و حیدر عَلَيْهِ السَّلَام را در نظر گرفت و چون نمی‌توان صورت آنها را نیز تصور کرد، باید صورت مرشد را تداعی نمود، آیا این عقیده،

درست است و نمازی که ویژگی یاد شده را دارد، صحیح می‌باشد؟
ج - مخاطب قرار دادن غیر خداوند مستعال در نماز، آن را باطل می‌نماید و انحراف از دین می‌باشد.

□ نماز اهالی دو قطب

س ﴿ ۱۳ ﴾ - نماز و روزه‌ی اهالی دو قطب چگونه است؟

ج - اوقات نماز و روزه‌ی دو قطب شمال و جنوب هماهنگ با اوقات منطقه‌ی معتدلی که نزدیک‌تر به آن است می‌باشد.

□ نماز جمعه

س ﴿ ۱۴ ﴾ - اگر مأموم به رکعت دوم نماز جمعه برسد، آیا لازم است در رکعت دوم خود قنوت را پیش از رکوع بجا آورد یا می‌تواند آن را پس از رکوع بجا آورد؟

ج - قنوت یاد شده پس از رکوع انجام می‌گیرد.

س ﴿ ۱۵ ﴾ - هنگام ایراد خطبه‌های نماز جمعه، برخی از نمازگزاران به صحبت کردن می‌پردازند و به خطبه گوش نمی‌دهند یا برخی به هیچ وجه به خطبه‌ها نمی‌رسند و هنگام نماز به مصلاً می‌رسند، حکم نماز آنان چیست؟

ج - چنانچه نماز جمعه با شرایط لازم اقامه شود، نماز جمعه از نماز ظهر بسنده می‌کند؛ هرچند نمازگزار در میان خطبه سخن گوید. البته، سکوت و گوش دادن به خطبه‌ها از اخلاق اسلامی است.

س ﴿ ۱۶ ﴾ - هنگام ایراد خطبه‌های نماز جمعه، خواندن نماز واجب یا مستحب در مصلاً و جای‌گاه برپایی نماز جمعه چه حکمی دارد؟
ج - کاری که پراکندگی و ناآرامی خطبه‌ها را در پی داشته باشد، نباید انجام گیرد؛ هرچند نماز و دعا خواندن باشد.

◆◆ ﴿مسجد﴾ ◆◆

س ﴿ ۱۷ ﴾ - در برخی از مساجد قدیمی به بهانه‌ی باستانی بودن آن، از هرگونه تصرفی برای استفاده‌ی عبادی؛ مانند: نصب در و پنجره جلوگیری می‌شود. با توجه به این که واقفان مسجد آن را برای انجام عبادت بنا نهاده‌اند، آیا سازمان میراث فرهنگی می‌تواند با این ادعا از استفاده‌ی عبادی آن جلوگیری کند؟

ج - اگر مصالح مسجد و کشور ایجاب کند، برابر قانون دولت اسلامی می‌توان استفاده از مسجدی را محدود یا تعطیل نمود.
 س ﴿ ۱۸ ﴾ - حکم ورود غیر مسلمان به مسجد برای بازدید از آثار باستانی آن چیست؟

ج - اگر برای نشان دادن اهتمام، عظمت و موقعیت مسجد باشد، با رعایت حفظ حرمت و شؤون مسجد، ورود کافر و خروج وی در مدت کوتاه و برای بازدید اشکال ندارد.

□ استفاده از کفش بجا مانده

س ﴿ ۱۹ ﴾ - گاهی در مساجد یا اماکن همگانی کفش‌ها جابه‌جا می‌شود، آیا استفاده از کفش بجا مانده اشکال دارد؟
 ج - کفش بجا مانده در حکم اشیایی است که مالک آن ناشناخته است (مجهول‌المالک) است و ارتباطی به کفش گم شده ندارد، مگر اطمینان داشته باشد که با کفش کسی که کفش وی را برده، تبدیل شده است.

◆◆ ﴿نماز مسافر﴾ ◆◆

س ﴿ ۲۰ ﴾ - کسانی مانند کارمندان که برای دوره‌ای موقت؛ مانند: ده سال یا کم‌تر یا بیش‌تر به جایی می‌روند، آیا شهری که در آن کار می‌کنند،

وطن آنان به شمار می‌آید؟ معیار وطن چیست؟

ج - در تحقق توطن و گرفتن وطن، دو چیز لازم است:

یکم - برای ماندن در آن جا به مدتی از زمان مقید نباشد؛ برای

نمونه، دو یا ده سال ماندن را قصد نکند؛

دوم - قصد جدی توطن یا عارضی بودن وطن در تحقق آن نقش

داشته باشد که می‌توان با قصد توطن، اولین نماز را تمام بجا آورد.

♦♦ روزه ♦♦

□ استفاده از اسپری

س ﴿ ۲۱ ﴾ - برخی از بیماران به آسم برای باز کردن راه تنفس مجبور به

استفاده از اسپری سالبوتامول و... می‌باشند، حکم روزهی این افراد

چيست؟

ج - استفاده از اسپری برای روزه‌دار مبتلا به آسم اشکال ندارد.

□ روزه گرفتن بچه

س ﴿ ۲۲ ﴾ - روزه گرفتن در سن نه سالگی برای دختر بچه‌ها مشقت

دارد، آیا آنان می‌توانند به خاطر ضعف و ناتوانی روزه نگیرند؟

ج - صرف ضعف و نونهالی، ملاک جواز ترک روزه نیست و ملاک

تکلیف روزه، بلوغ است، و در جامعه‌ی ما کم‌تر پیش می‌آید که

دختر در نه سالگی بالغ شود.

□ روزه‌ی بیمار

س ﴿ ۲۳ ﴾ - دکتری بیمار را از روزه گرفتن منع می‌کند، ولی وی خود

می‌داند که روزه برای او زیانی ندارد، حال تکلیف وی چیست؟

ج - چنانچه شخص، ترس از زیان ندارد، لازم است روزه بگیرد.

♦♦ اعتکاف ♦♦

س ﴿ ۲۴ ﴾ - چند سالی است که سنت حسنه‌ی اعتکاف با حضور جوانان رونق خاصی پیدا کرده، چه سفارشی در این باره برای جوانان لازم است؟

ج - اعتکاف اگر جدی باشد و زمینه‌ی خودسازی داشته باشد، بهترین فضای معنوی و سازنده برای جامعه‌ی امروز ماست.

♦♦ خمس ♦♦

س ﴿ ۲۵ ﴾ - آیا پولی که جوانان برای ازدواج یا خرید مسکن پس‌انداز می‌کنند یا برای حج می‌پردازند و سال‌ها در بانک می‌ماند، خمس دارد؟

ج - پولی که به سبب کمبود، عسر یا حرج، برای ازدواج یا خرید مسکن پس‌انداز شده است و می‌توان در هر موردی به کار گرفته شود، باید خمس آن پرداخت شود، مگر به گونه‌ای کنار گذارده شود که منحصر به همان امر مورد نظر باشد. پولی که برای حج پرداخت می‌شود، جزو هزینه‌ی سال است؛ هرچند در سال‌های بعد به حج برود و اگر پس از چند سال به هر علت به حج نرود و پول را پس بگیرد، جزو درآمد آن سال به‌شمار می‌آید که اگر تا پایان سال خمسی هزینه‌ی زندگی نشود، خمس به آن تعلق می‌گیرد.

س ﴿ ۲۶ ﴾ - کسی که اهل پرداخت خمس نیست یا زکات واجب مال خود را نمی‌پردازد، رفت و آمد و استفاده از اموال وی چه حکمی دارد؟

ج - اگر اطمینان ندارید که خمس به مال مورد مصرف شما تعلق دارد، اشکال ندارد و تجسس در این رابطه لازم نیست.

□ خمس جهیزیه و مهریه

س ﴿ ۲۷ ﴾ - آیا پول یا اجناسی که والدین جهت جهیزیه‌ی دختر کنار می‌گذارند، خمس دارد؟

ج - اگر در طول سال به مرور، اجناسی برای دختر به عنوان جهیزیه خریداری شود، خمس ندارد، ولی اگر پول آن کنار گذاشته شود، چون عنوان سرمایه دارد و می‌توان برای هر کاری استفاده نمود، باید خمس آن داده شود، مگر به گونه‌ای کنار گذاشته شود که حالت انحصار پیدا کند و به مصرف دیگری نرسد.

س ﴿ ۲۸ ﴾ - آیا به مهریه‌ای که زن می‌گیرد، مالی که به ارث می‌رسد و پول یا مالی که هبه و بخشش است، خمس تعلق می‌گیرد؟

ج - مهریه و ارث خمس ندارد، ولی هبه و هدیه، اگر اندک نباشد و سال بر آن بگذرد و در هزینه‌ی زندگی مصرف نشود، خمس دارد.

س ﴿ ۲۹ ﴾ - آیا تفاوت قیمت مال ارثی؛ مانند: زمین یا خانه، از زمان ارث تا زمان فروش آن مشمول خمس است؟

ج - در صورت فروش، ترقی قیمت آن جزو درآمد سال فروش است که اگر تا پایان سال خمسی در هزینه‌ی زندگی مصرف نشود، باید خمس آن پرداخت گردد.

س ﴿ ۳۰ ﴾ - آیا به پولی که برای حج و عمره‌ی مفرده پرداخت شده و پس از گذشت چند سال با آن به حج یا عمره‌ی مفرده مشرف می‌شود، خمس تعلق می‌گیرد؟

ج - اگر سال خمسی داشته و از درآمد میان سال ثبت نام کرده است، خمس ندارد.

س ﴿ ۳۱ ﴾ - نماز خواندن در زمین یا لباسی که متعلق خمس است و خمس آن پرداخت نشده است، چه حکمی دارد؟

ج - برای صاحب زمین و لباس اشکال دارد، ولی برای دیگران، اگر ندانند که خمس آن پرداخت نشده است، اشکال ندارد.

س ﴿ ۳۲ ﴾ - پدری اهل وجوهات و خمس نیست، استفاده‌ی خانواده و فرزندان او از عین مالی که خمس به آن تعلق گرفته است چه حکمی دارد؟ توجه شود که افراد خانواده درآمد دیگری برای گذراندن زندگی ندارند.

ج - پس از توصیه و یادآوری بر پرداخت خمس، تکلیفی به عهده‌ی افراد خانواده نیست.

□ خمس سود سهام شرکت‌ها

س ﴿ ۳۳ ﴾ - در برخی مؤسسات و کارخانه‌ها که افرادی دارای سهام می‌باشند، تقسیم سود سهام در میان سال خمسی صورت می‌گیرد، ولی این سود پس از گذشت پنج تا شش ماه و پس از سال خمسی به عضو پرداخت می‌گردد، آیا به این سود، خمس تعلق می‌گیرد؟

ج - سود گفته شده جزو درآمد سالی که به دست می‌آید شمرده می‌شود.

□ خمس حقوق

س ﴿ ۳۴ ﴾ - آیا پولی که برخی ادارات؛ مانند: بنیاد شهید یا سازمان جانبازان به خانواده‌ها و پولی که پس از فوت شوهر از حقوق یا بیمه‌ی شوهر به زن داده می‌شود یا برعکس، خمس دارد؟

ج - اگر بیش از مصارف سال باشد، خمس دارد.

س ﴿ ۳۵ ﴾ - آیا به پاداشی که پس از بازنشستگی به کارمندان داده می‌شود، خمس تعلق می‌گیرد؟

ج - اگر سال بر آن بگذرد و صرف هزینه‌ی زندگی نشود، خمس دارد.

□ خمس خانه یا ماشین

س ﴿ ۳۶ ﴾ - خانه یا ماشینی که انسان می‌فروشد تا با پول آن وسیله یا خانه‌ی دیگری بخرد، آیا خمس آن به محض فروختن واجب است یا اگر سال بر آن گذشت و خرج نشد، باید خمس آن پرداخت گردد؟

ج - چنانچه خمس خانه و ماشین فروخته شده پرداخته نشده است، باید بی‌درنگ پرداخت شود و اگر محاسبه و پرداخت شده باشد و پس از فروش تا پایان سال مصرف شود، خمس ندارد و در غیر این صورت، به افزوده بر مقدار محاسبه شده، خمس تعلق می‌گیرد.

□ بخشش خمس

س ﴿ ۳۷ ﴾ - برخی از افراد، بخشی از خمس را می‌بخشند، آیا خمس قابل بخشش است؟

ج - در صورتی که مصالح شرعی و مشکلات افراد شیعه ایجاب کند، شارع اجازه داده است مجتهد به اندازه‌ای ارفاق و مدارا داشته باشد و به گونه‌ای مصالح برخی موارد را لحاظ نماید، ولی بخشش‌های بدون مورد برای جلب نظر افراد، به هیچ وجه تکلیف پرداخت خمس را از عهده‌ی فرد رفع نمی‌نماید.

س ﴿ ۳۸ ﴾ - آیا اذن مجتهد برای مصرف سهم امام در امور خیر و رساندن سهم سادات به مستحقان آن لازم است؟

ج - در صورتی که مجتهد بتواند پس از اخذ سهم سادات، آن را به مستحقان در مراکز دور و نزدیک برساند، اجازه لازم است و در

مناطقى كه مجتهد، چنين نقشى را ايفا نمى‌كند، اجازه لازم نيست و بده كار، خود مى‌تواند سهم سادات را به اهل آن برساند. سهم امام بايد در ابتدا به مصارف علمى و هزينه‌ى اهل علم و رفع مشكلات و ارتقاي زندگى طلاب و عالمان دينى برسد و سپس در صورت امكان، در مصارف ديگر هزينه شود و با وجود نيازمندى اهل علم، مصرف خمس در جهت ديگرى جايز نيست و اگر مجتهدى براى رفع جدى هزينه‌هاى ياد شده گام بر ندارد يا قدرت اعطاي آن را نداشته باشد يا فراهم آوردن درآمد چنين هزينه‌هاى را به صورت جدى دنبال نكند، پرداخت سهم به وي جايز نيست.

□ جاىگاه ماليات

س ﴿ ۳۹ ﴾ - آيا پرداخت ماليات يا انفاق‌هاى مستحبى به فقيران از خمس كفايت مى‌كند و در صورتى كه بسنده نمى‌باشد، پرداخت ماليات چه جاى‌گاهى در فقه دارد؟

ج - پرداخت ماليات، كفايت از خمس نمى‌كند، ولى پرداخت آن، حكم هزينه‌ى زندگى را دارد كه اگر در ميان سال پرداخت شود، خمس ندارد.

بخش دوم:

احکام زنان

□ پوشش

س ﴿ ۴۰ ﴾ - حدود حجاب اسلامی برای بانوان چیست؟ آیا برای این منظور پوشیدن لباس بلند و آزاد و شلوار و روسری کافی است و چه اصولی در لباس و پوشش زن در برابر افراد نامحرم باید رعایت شود؟
ج - پوشش اسلامی، تکلیفی شرعی است و غرض دین این است که عفاف و دوری از سبک‌سری (جلفی) و بی‌بندوباری تأمین گردد و این امر می‌تواند به صورت‌های گوناگون با چادر و غیر آن فراهم گردد.

س ﴿ ۴۱ ﴾ - آیا حجاب از ضروریات دین است؟ حکم کسانی که به آن بی‌اعتنایی می‌کنند چیست؟
ج - پوشش، از ضروریات دین است و نه حجاب، و کم‌تر از آن، هدف شارع را فراهم نمی‌کند و بی‌اعتنایی به پوشش، معصیت است؛ هرچند سبب ارتداد نمی‌شود.

س ﴿ ۴۲ ﴾ - پوشیدن جوراب نازک و بدن‌نما برای خانم‌ها یا بیرون گذاشتن موهای سر از چادر یا مقنعه در بیرون از منزل و در دید نامحرم چه حکمی دارد؟

ج - زن باید موهای سر خود را از نامحرم بپوشاند و جوراب نازک و بدن‌نما برای پوشش بسنده نیست.

س ﴿ ۴۳ ﴾ - آرایش زنان در خیابان و بیرون گذاشتن مقداری از مو و پوشیدن جوراب بدن‌نما و لباس‌های محرک چه حکمی دارد؟
ج - آرایش اگر عادی و طبیعی باشد، اشکال ندارد، ولی اگر به سبکسری رسد و جلف یا غلیظ باشد، حرام است.

س ﴿ ۴۴ ﴾ - دسته‌ای همراه با تبلیغات فرهنگی دشمن، در روزنامه‌ها و سخنرانی‌های خود می‌گویند پوشیدن چادر مشکی برای بانوان مکروه است و باید پوشش جدید مانند مانتو یا کت و دامن با رنگ‌های متنوع جایگزین چادر مشکی شود، آیا چنین سخنی صحیح است؟

ج - استفاده از چادر اگر به گونه‌ای باشد که نیاز به نگهداری با دو دست و دندان نداشته باشد و پوشش را تأمین کند، اشکال ندارد و رنگ سیاه نه تنها کراهت ندارد، بلکه متانت دارد، ولی نه چادر و نه سیاه بودن آن، هیچ یک الزامی نیست و تنها تأمین پوشش و متانت، تکلیف شرعی است.

س ﴿ ۴۵ ﴾ - امروزه، حرکت خزنده‌ای بر علیه چادر - که حجابی ملی و سنتی است - آغاز گردیده است، در این مورد تکلیف چیست؟

ج - حجاب برتر برای زن مسلمان پوششی است که همراه با متانت و عفاف باشد و چادرهای مرسوم جامعه‌ی ما، با زن مسلمان فعال در جامعه تناسب ندارد و شایسته است طرح پوشش اسلامی به شکلی ارایه شود که زن برای نگاه‌داشتن پوشش، نیازی به کاربرد دندان و دست نداشته باشد؛ زیرا دو دست زن برای کارهای روزانه لازم است و دندان نیز برای کنترل و نگاه‌داری چادر نمی‌باشد. بنابراین، پسندیده است برای پوشش اسلامی به‌طور نظام‌مند ترتیب صحیحی داده شود و نیز مشکلات چادر برطرف گردد تا زن بتواند به آسانی و بدون به‌کاربردن دندان و دست خود، از چادر یا هر پوشش دیگری به راحتی استفاده نماید.

س ﴿ ۴۶ ﴾ - در صورتی که زن می‌داند مرد نامحرم به قصد لذت به چهره و دست طبیعی و زینت نشده‌ی او نگاه می‌کند، آیا پوشاندن صورت و دست بروی لازم است؟

ج - چنانچه وی بتواند، لازم است از خود رفع مزاحمت کند و در غیر این صورت، باید به هر مقدار که ممکن است چهره و دست را بپوشاند.

س ﴿ ۴۷ ﴾ - پوشش انگشتر و النگوی طلا یا حلقه‌ی ازدواج توسط بانوان در صورتی که در دید نامحرم باشد، چگونه است؟

ج - مقداری که به گونه‌ی قهری و متعارف بیرون می‌ماند؛ همانند: صورت و دست‌ها تا مچ، اشکال ندارد.

س ﴿ ۴۸ ﴾ - حضور زنان در کوچه و بازار، بدون وجود ضرورت و سر و کار داشتن بیش از اندازه با نامحرم، چه حکمی دارد؟

ج - این امر، خلاف اخلاق اسلامی است، ولی اگر مفسده و ناهنجاری اجتماعی نداشته باشد، بدون ضرورت نیز حرام نیست.

□ پوشیدن برخی لباس‌های ورزشی

س ﴿ ۴۹ ﴾ - پوشیدن لباس‌های ورزشی که مخصوص ورزشگاه است، در پارک و مانند آن چه حکمی دارد؟

ج - پوشیدن لباس‌های ورزشی اگر به صورت عادی و به دور از تحریک باشد، اشکال ندارد.

س ﴿ ۵۰ ﴾ - برخی لباس‌های ورزشی با حیا و عفت اسلامی سازگار نیست و به گونه‌ای ترویج برهنگی شمرده می‌شود؛ مانند: ورزش کشتی، وزنه‌برداری، زیبایی اندام، با توجه به این که می‌توان این لباس‌ها را پوشیده‌تر لحاظ کرد و متأسفانه در برخی میدان‌های ورزشی جهانی، لباس‌های برخی ورزشکاران خارجی پوشیده‌تر از ورزشکاران ایرانی

است، ترویج این‌گونه پوشش با توجه به پی‌آمد منفی آن چه حکمی دارد؟

ج - هرگونه پوششی که خلاف اخلاق اسلامی و دور از موازین شرعی باشد، حرام است.

س ﴿ ۵۱ ﴾ - برخی درباره‌ی مسایل زنان، اظهارنظرهای نامناسبی دارند؛ مانند: بحث دوچرخه سواری یا ورزش بانوان- یا گت و دامن را برای حجاب کافی می‌شمردند، حکم شرعی این موارد چیست؟
 ج - ورزش بانوان اگر همراه پوشش کامل و به دور از عوارض جانبی باشد، اشکال ندارد و فراهم آوردن عفاف که هدف شریعت است با هرگونه پوششی که ممکن باشد بسنده است.

□ نگاه به فیلم‌های ورزشی

س ﴿ ۵۲ ﴾ - نگاه کردن خانم‌ها به فیلم‌های ورزشی که از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود؛ به‌ویژه در ورزش کشتی و شنا که بیش‌تر بدن مردان نمایان است، چگونه است؟
 ج - اگر به صورت عادی و به دور از عوارض جانبی باشد، اشکال ندارد.

□ شرکت در ورزشگاه

س ﴿ ۵۳ ﴾ - برخی در حال زمینه‌سازی برای شرکت زنان در ورزشگاه‌ها به منظور تماشای مسابقات مردان می‌باشند، از آن‌جا که در این مکان‌ها به صورت غالب توسط طرفداران تیم‌های ورزشی، حرکات غیراخلاقی صورت می‌گیرد و پی‌آمدهای سوئی را به همراه دارد و شرکت زنان در این مکان‌ها سبب هتک حرمت آنان می‌شود، این امر چه حکمی دارد؟

ج - در صورتی که این امور به صورت قانون‌مند و به دور از عوارض جانبی انجام پذیرد، اشکال ندارد.

□ وظیفه‌ی مادران در برابر دختران

س ﴿ ۵۴ ﴾ - برخی از مادران، فرزندان دختر خود را که به مرز بلوغ شرعی نرسیده‌اند با سر و پای برهنه در خیابان یا مجالس به حضور نامحرم می‌آورند، وظیفه‌ی پدر و مادر در برابر فرزندان و بی‌اعتنایی نسبت به این امور چیست؟

ج - رعایت شؤون اسلامی و تربیت درست فرزند بر پدر و مادر تکلیفی شرعی است؛ اگرچه پوشش دختر نابالغ واجب نیست.

□ برخورد با نامحرم

س ﴿ ۵۵ ﴾ - برخورد زن همراه چهره‌ی خندان یا متبسم با مردان نامحرم، به هنگام خرید از مغازه و دیگر موارد آن چه حکمی دارد؟
ج - برخورد زن با نامحرم نباید رکبک و سبکسرانه (جلف) باشد، ولی اگر به صورت عادی و به دور از تحریک و مفسده باشد، اشکال ندارد؛ هرچند صحبت یا خنده را همراه داشته باشد.

س ﴿ ۵۶ ﴾ - خندیدن زنان و دختران با صدای بلند در خیابان یا انجام برخی حرکات دیگر که باعث جلب توجه نامحرم می‌شود چگونه است؟
ج - برخورد زن با نامحرم اگر مناسب با شؤون مسلمان نباشد و دور از وقار و متانت انجام گیرد، جایز نیست، ولی چنانچه به صورت عادی و به دور از تحریک و مفسده باشد، اشکال ندارد؛ هرچند صحبت یا خنده را نیز همراه داشته باشد.

□ اجرای برنامه‌های قرآنی

س ﴿ ۵۷ ﴾ - با توجه به نبودن نیروی متخصص برای آموزش قرآن کریم به خواهران، حضور برادران در این امر چه حکمی دارد؟
ج - اگر سبب مفسده و تحریک نشود، اشکال ندارد؛ هرچند در جامعه‌ی اسلامی، لازم است زنان در همه‌ی امور مربوط به خود و به‌ویژه در این‌گونه موارد، از نظر مربی خود کفا باشند.

س ﴿ ۵۸ ﴾ - خواندن قرآن به شیوهی تحقیق و ترتیل توسط خواهران برای یادگیری و رفع اشکال در حضور مردانی که معلم یا مربی آنها شمرده می‌شوند، چه حکمی دارد؟
ج - اشکال ندارد.

س ﴿ ۵۹ ﴾ - اجرای برنامه‌های مذهبی؛ مانند: تواشیح و خواندن قرآن کریم توسط خواهران به صورت گروهی در حضور مردان چگونه است؟
ج - اگر موجب تحریک به حرام و سستی عفاف نگردد، اشکال ندارد.

س ﴿ ۶۰ ﴾ - خوانندگی زنان در مجالس زنانه برای روضه یا مولودی که با بلندگو صورت می‌گیرد و صدای آن در کوچه و خیابان، توسط نامحرمان شنیده می‌شود و چه بسا باعث تحریک آنان می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - تک‌خوانی یا صحبت و سخنرانی زن؛ هرچند برای مردان باشد، چنانچه باعث تحریک و مفسده یا تضعیف اخلاق همگانی نباشد، اشکال ندارد و لازم نیست صدای او همانند بدن وی پنهان شود.

س ﴿ ۶۱ ﴾ - در انتخابات شوراهای اسلامی، متأسفانه برخی از زنان با چاپ عکس‌های رنگی و شعارهای نامناسبی که در شأن زن انقلابی مسلمان نیست، کاندیدا شده‌اند و بازتاب‌های منفی میان توده‌ی مردم متدین داشته است. آیا زمینه‌سازی برای حضور این‌گونه زنان در صحنه‌های سیاسی و رأی دادن به آنها و تأیید صلاحیت آنان اشکال ندارد؟

ج - مشارکت زنان در امور اجتماعی و خدمات همگانی؛ چنانچه صوری و ابزاری نباشد، با رعایت موازین شرعی اشکال ندارد.

س ﴿ ۶۲ ﴾ - رأی دادن به نمایندگان که دغدغه‌ی دفاع از اصول و معیارهای اخلاقی و ارزشی جامعه را ندارند و در برخی موارد به منافع شخصی و گروهی خود می‌اندیشند چه حکمی دارد؟

ج - باید به کسی رأی داد که تعهد دینی وی احراز شده و مدافع منافع مردم باشد.

□ انتخاب وطن شرعی

س ﴿ ۶۳ ﴾ - آیا زن در انتخاب وطن مستقل است یا تابع شوهر می‌باشد؟

ج - اگر زن، شغل یا وضعیت جدایی از شوهر - که مستقل عمل نماید - ندارد و همیشه با شوهر همراه است، تابع شوهر است و می‌تواند وطن مستقل خود را وطن شوهر قرار دهد.

س ﴿ ۶۴ ﴾ - زنی که شوهر می‌کند و وطن شوهر وی غیر از وطن اوست، آیا می‌تواند از وطن اصلی خود اعراض کند یا آن را به عنوان وطن خود نگه دارد؟

ج - اعراض از وطن، امری اختیاری و ارادی است و زن می‌تواند اعراض نداشته باشد؛ اگرچه مدتی به وطن خود نرود یا کم‌تر به آن‌جا بازگردد، در هر صورت، عنوان وطن باقی است.

س ﴿ ۶۵ ﴾ - اگر زن به همراه شوهر خود به جایی برود که وطن اصلی شوهر بوده است، ولی وطن زن نیست، حکم نماز و روزه‌ی وی چیست؟

ج - اگر زن با شوهر زندگی می‌کند و شغل جدایی ندارد یا از هم جدا نمی‌شوند، زن تابع مرد است، و نماز و روزه وی صحیح و تمام است.

□ سال خمسی جداگانه برای زن

س ﴿ ۶۶ ﴾ - آیا زن باید برای خود، سال خمسی جداگانه داشته باشد؟

ج - در صورتی که درآمد و هزینه‌ها به صورت مشترک و آمیخته انجام می‌پذیرد، داشتن یک سال خمسی برای خانواده کافی است و لازم نیست زن و مرد سال جداگانه داشته باشند.

□ بازیگری زنان

س ﴿ ۶۷ ﴾ - چنانچه سوژه یا قالب موضوع حاکم بر فیلمی اقتضا کند که کارگردان یا بازیگران زن (مسلمان یا غیر مسلمان) پوشش کامل مو یا پوشش آن را رعایت نکنند، ساخت، نمایش و تماشای چنین فیلمی از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج - ساخت این گونه فیلم‌ها، اگر محرک افراد جامعه بر قالب‌های مزبور نباشد، بلکه باعث انزوا و دوری افکار جامعه از قالب موجود در فیلم شود، با استفاده از گریم و کلاه گیس و آگاه‌سازی افراد پیش از نشان دادن فیلم، اشکال ندارد؛ البته در حین ساخت فیلم، اگر رعایت پوشش اسلامی نشود و یا شئون غیراسلامی در بیان و عوامل دست‌اندرکار فیلم رعایت نگردد، خود معصیت شخصی به‌شمار می‌آید.

س ﴿ ۶۸ ﴾ - فیلم‌برداری و عکاسی در برخی از مجالس عروسی - که به علت لاابالی‌گری، مسایل محرم و نامحرم را گاهی رعایت نمی‌نمایند - توسط عکاس زن، که شغل وی چنین است، چه حکمی دارد؟

ج - چون در انجام عمل، ارتکاب حرامی پیش نمی‌آید، بر فیلم‌بردار تکلیفی نیست؛ مگر علم داشته باشد که در آینده از آن فیلم، استفاده‌ی حرام می‌شود که در این صورت، فیلم‌برداری حرام است.

س ﴿ ۶۹ ﴾ - آیا دختران می‌توانند برای بازی در فیلم و تئاتر، آموزش بازیگری ببینند؟ با توجه به آن که مربی آنان به‌گونه‌ی معمول، مردان می‌باشند.

ج - آموزش بازیگری برای دختران و زنان حتی توسط اساتید مرد، اگر باعث انحراف یا تحریک و فساد نباشد، اشکال ندارد؛ هرچند بهتر است زن‌ها در جامعه نسبت به برآورده کردن نیازهای مربوط به خود، مستقل و خودکفا باشند.

س ﴿ ۷۰ ﴾ - پوشیدن لباس زن و آرایش و حرکات زنانه توسط مرد برای فیلم‌سازی چه حکمی دارد؟

ج - چون بیننده می‌داند که پوشش زیاد شده برای فیلم و صحنه‌سازی است، دلیل حرمت شامل آن نمی‌شود و حرام نیست.

□ گروه سرود مختلط

س ﴿ ۷۱ ﴾ - متأسفانه، گروه‌های سرود متشکل از پسران و دختران به شکل نامناسبی در محافل به اجرای برنامه می‌پردازند، تشکیل چنین گروه‌ها و شرکت در محافلی که در آن چنین برنامه‌هایی اجرا می‌شود، هم‌چنین چاپ عکس و ترویج آن توسط برخی مطبوعات یا پخش آن از تلویزیون چه حکمی دارد؟

ج - تک‌خوانی یا جمع‌خوانی زن‌ها یا سرود مختلط، اگر موجب فساد و تحریک یا تضعیف اخلاق عمومی نباشد، اشکال ندارد.

□ مهریه و دین

س ﴿ ۷۲ ﴾ - مهریه و دینی که برای نمونه مربوط به ده سال پیش است، آیا به همان اندازه باید پرداخت شود یا با قیمت فعلی محاسبه و پرداخت گردد، مانند آن‌که صد تومان ده سال پیش، امروزه هزار تومان ارزش دارد، حال کدام یک باید پرداخت شود؟

ج - کسی که بابت مهر یا غیر آن مبلغی از پول رایج را به دیگری

بده‌کار باشد، طلب‌کار فقط همان مبلغ را می‌تواند از او مطالبه کند
و حق مطالبه‌ی بیش از آن را ندارد و کاهش یا افزایش توان خرید
پول، تأثیری در حکم ندارد.

س ﴿۷۳﴾ - آیا زن برای هزینه کردن مال یا پولی که در اثر کار کردن یا
بخشش دیگران؛ مانند: پدر یا شوهر به دست می‌آورد، به اذن شوهر
نیازمند است؟

ج - در هزینه کردن اموالی که ملک زن است، اذن شوهر لازم
نیست، ولی باید ملاحظه‌ی شؤون شوهر را داشته باشد.

کلام
بین

بخش سوم:

احکام ازدواج و زناشویی

□ سخت‌گیری در ازدواج

س ﴿ ۷۴ ﴾ - سخت‌گیری‌های بیش از حد برخی پدران و مادران در مورد ازدواج (مهریه و...) باعث محروم شدن جوانان از ازدواج و پیش آمدن برخی مفاسد می‌شود، آیا در این صورت عمل آنان جایز است؟

ج - در ازدواج لازم است امر تحقیق، جدی گرفته شود و تناسب، سلامت و اخلاق، اصل قرار گیرد و باید از همه‌ی شرایط و هزینه‌های غیر ضروری که باعث خودداری جوانان از ازدواج و فرار از آن می‌گردد، پرهیز داشت تا مفاسد، زمینه‌های سالم را از بین نبرد.

□ رفت و آمد پسر و دختر

س ﴿ ۷۵ ﴾ - در میان بعضی از خانواده‌ها رایج شده است که پیش از اجرای صیغه‌ی عقد، داماد (غیر از رفت و آمدهای متعارف که برای خواستگاری است) رفت و آمدهایی با دختر دارد؛ به گونه‌ای که با هم گفت‌وگو، نشست و برخاست و رفتن به بیرون از منزل را دارند یا دختر و پسر پیش از آن که والدین آگاهی پیدا کنند، به اصطلاح خود با شوهر آینده در مورد زندگی آینده ساعت‌ها گفت‌وگو دارند، آیا این گونه روابط جایز است؟

ج - هرگونه ارتباط عادی و به‌دور از تحریک و مفسده در حد

متعارف آن، اشکالی ندارد؛ اگرچه نباید به این بهانه، زمان ارتباط پسر و دختر طولانی باشد؛ به ویژه در جامعه‌ی ما که دختر، بیش تر آسیب پذیر است.

س ﴿ ۷۶ ﴾ - آیا دختر و پسر می‌توانند در محیط دانشگاه در مورد ازدواج با هم دیگر صحبت کنند؟

ج - به صورت محدود و در حد لازم، اشکال ندارد.

س ﴿ ۷۷ ﴾ - برای تدریس خصوصی در منزل، آیا برای دانش‌آموزان دختر می‌توان معلم مرد و برای پسر، معلم زن استخدام نمود؛ در حالی که هر دو در اتاق تنها به سر می‌برند و شخص دیگری در آن جا نیست؟

ج - اگر زمینه‌ی فساد ایجاد نکند و امکان ورود دیگری به آن اتاق باشد، اشکال ندارد. البته، در صورت امکان استفاده از معلم هم‌جنس بهتر است.

س ﴿ ۷۸ ﴾ - آیا داشتن دوست دختر جایز است؟

ج - دوستی با جنس مخالف، اگر همراه با محرّمیت نباشد، جایز نیست.

س ﴿ ۷۹ ﴾ - برخی خانواده‌ها برای ازدواج دختر خود هزینه‌های زیادی را بر داماد تحمیل می‌کنند؛ مانند: برپایی مجلس در تالار با هزینه‌های سنگین و دعوت از صدها نفر میهمان که در واقع در آغاز زندگی به بهانه‌ی داشتن آبرو و...، هزینه‌های کمرشکنی را بردوش داماد قرار می‌دهد و او را وادار به گرفتن قرض و بسیاری از مشکلات دیگر می‌کند؛ در حالی که در درون خود راضی به این هزینه‌ها نیست، ولی به آن مجبور می‌باشد. این بهانه که به‌گونه‌ای سدّ راه ازدواج جوان‌ها

می‌گردد چه حکمی دارد و در صورت عدم رضایت داماد به پرداخت این هزینه، آیا استفاده از آن جایز است؟

ج - هرگونه هزینه‌های غیر ضروری در امر ازدواج از آثار شوم استکبار نفس است و سنت‌های شوم جاهلیت را زنده می‌سازد.

س ﴿ ۸۰ ﴾ - مهر السنّة چه مقدار است؟

ج - مقدار مهر سنّت لازم نیست با زمان صدر اسلام مقایسه شود و کم یا زیاد بودن آن، هر دو مشکلات و ناهنجاری‌های متفاوتی را همراه دارد.

س ﴿ ۸۱ ﴾ - هنگام ازدواج (در ضمن عقد) با شوهر خود شرط کرده‌ام که اجازه‌ی ادامه تحصیل در دانشگاه را به من بدهد، آیا اکنون می‌تواند از شرط خود دست بردارد و آن را اجازه ندهد؟

ج - در این صورت، زن می‌تواند بدون اجازه‌ی شوهر به تحصیل ادامه دهد.

س ﴿ ۸۲ ﴾ - آیا ورود داماد نزد عروس در مجلس زنانه، در حالی که بسیاری از زنان و دختران نامحرم هستند و به صورت معمول، زنان، خود را با آرایش آراسته‌اند، جایز است؟

ج - اگر رعایت عفاف و پوشش شود و داماد یا مردهای همراه نظر بر نامحرم نداشته باشند، اشکال ندارد.

□ دعوت از ارکستر

س ﴿ ۸۳ ﴾ - دعوت از گروه‌های مطرب و ارکستر در مجالس عروسی - که به گونه‌ی غالب این مجالس را به مجالس لهو و لعب تبدیل می‌کنند - و شرکت در این محافل چه حکمی دارد؟ کسب افراد از این راه حلال است یا حرام؟

ج - گروه ارکستر، خود هیچ حکمی ندارد و تنها در صورتی که

برنامه‌های آن مطابق موازین شرعی نباشد و باعث غفلت و فساد گردد، حرام است و در صورت حرمت کسب، دعوت و دادن اجرت به آن‌ها جایز نیست.

□ اجازه از شوهر

س ﴿ ۸۴ ﴾ - دختر و پسری مدتی است با یکدیگر ازدواج کرده‌اند (عقد دایم) اکنون زن می‌خواهد برای ادامه تحصیل به دانشگاه برود، اما شوهر به وی اجازه نمی‌دهد، وظیفه‌ی زن در این مورد چیست؟ (البته، هنگام ازدواج در این زمینه هیچ‌گونه صحبتی به میان نیامده است).

ج - بدون اجازه‌ی شوهر، جایز نیست.

□ ایدز

س ﴿ ۸۵ ﴾ - بیماری ایدز از بیماری‌های خطرناک است که تاکنون درمانی برای آن یافت نشده است. این بیماری مسری است و بیش‌تر از طریق مقاربت جنسی منتقل می‌گردد و حتی به جنین در رحم مادر نیز سرایت می‌کند، آیا این بیماری، با توجه به خطرات خانمان سوز و مسری بودن آن که باعث اضرار زن به شوهر یا برعکس می‌گردد، موجب فسخ عقد زن و شوهر می‌شود یا خیر؟

ج - اگر زن یا مرد چنین بیماری داشته و اعلان نکرده باشند، خیار تدلیس برای طرف مقابل باقی است و می‌تواند عقد را فسخ کند و اگر پس از عقد باشد، می‌تواند از نزدیکی خودداری داشته باشد یا با درخواست طلاق، مشکل را حل نمایند، ولی در هر صورت، این بیماری باعث فسخ قهری عقد نمی‌شود.

□ عقد در زمان شهادت معصومان علیهم السلام

س ﴿ ۸۶ ﴾ - برپایی مجلس عقد یا عروسی در روزها و شب‌های شهادت ائمه‌ی معصوم علیهم السلام و راه اندازی کاروان‌های شادی که باعث هتک حرمت این روزها و مناسبت‌ها می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - اصل نکاح در هر زمانی اشکال ندارد، ولی اگر همراه شادی و سرور یا کارهایی باشد که هتک حرمت مناسبت اولیای دین از آن برداشت شود، حرام است.

□ پوشش مردان

س ﴿ ۸۷ ﴾ - پوشیدن لباس آستین کوتاه، تنگ و چسبان یا بدن نما توسط مردان در محیط‌هایی که زنان و مردان به صورت مشترک سرگرم کار هستند، از نظر اخلاقی و حفظ عفت همگانی چه حکمی دارد؟

ج - این گونه رفتارها مناسب اخلاق اسلامی نیست؛ هرچند برخی موارد آن اشکال شرعی ندارد.

س ﴿ ۸۸ ﴾ - آیا پوشیدن طلای سفید و پلاتین برای مردان جایز است؟

ج - استفاده‌ی مرد از طلای سفید یا پلاتین، اشکال ندارد.

□ کف زدن

س ﴿ ۸۹ ﴾ - حکم کارهایی که مناسب مؤمنان نیست؛ مانند: کف زدن و سوت کشیدن در اسلام چیست؟

ج - کف زدن، سوت کشیدن، هلله کردن و رقصیدن در مجالس و محافل عمومی یا شادمانی، اگر همراه عوارض جانبی و تضعیف زمینه‌های دینی نباشد، اشکال ندارد. البته، محافل همگانی یا مراکز مذهبی، زمینه‌های خاص خود را دارد که نباید بدآموزی یا هتک حرمت به شعایر دینی را همراه داشته باشد.

س ﴿ ۹۰ ﴾ - حکم رقصیدن و دست افشانی در مجلس عروسی و غیر عروسی چیست؟

ج - رقصیدن و دست افشانی اگر بدآموزی و تضعیف شعائر دینی را همراه نداشته باشد، اشکال ندارد.

▣ لباس شهرت

س ﴿ ۹۱ ﴾ - پوشش لباس شهرت چه حکمی دارد و معیار لباس شهرت چیست؟

ج - لباس شهرت لباسی است که توجه دیگران را به صورت غیر عادی به خود جلب می‌کند و پوشیدن آن برای مسلمان، حرام است.

▣ نگاه

س ﴿ ۹۲ ﴾ - نگاه کردن به موهای زنان بد حجاب که هرگونه امر و نهی در آنها تأثیری ندارد، چگونه است؟

ج - بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام، اشکال ندارد.

س ﴿ ۹۳ ﴾ - نگاه کردن به عکس و فیلم‌های زنان فامیل و آشنا که در آن بدون حجاب مشاهده می‌شوند، چه حکمی دارد؟

ج - نگاه کردن به عکس و فیلم آنان، اگر موجب اشاعه‌ی فحشا باشد، حرام است.

س ﴿ ۹۴ ﴾ - می‌خواهم با دختری ازدواج نمایم و اطمینان دارم مراد نمی‌کند، آیا می‌توانم به منظور آگاهی از حال او بدون قصد لذت، به چهره، گردن و موهایش نگاه کنم؟

ج - بدون قصد لذت جایز است و چنانچه با نگاه اول آگاهی نیابد، تکرار نگاه، اشکال ندارد.

س ﴿ ۹۵ ﴾ - پوشاندن گردی صورت و دست‌ها تا مچ بر زن واجب نیست، بر این اساس، نظر کردن نامحرم به صورت و دست‌های او چه

حکمی دارد؟ آیا پوشاندن پاها در برابر نامحرم لازم است؟
ج- جواز کشف صورت و دست‌ها حکمی غیر از حرمت نگاه کردن بدون مورد و با قصد لذت بر آن است و تمام بدن زن حتی پاهای وی باید از دید نامحرم پوشیده شود.

▣ زیبایی

س ﴿ ۹۶ ﴾ - زیبا سازی صورت و بدن؛ مانند: بینی و لب به وسیله‌ی جراحی - که نوعی تصرف در آفرینش الهی است - چه صورتی دارد؟
ج - در صورتی که زیان‌بار نباشد و مصالح فرد ایجاد کند و به دست هم‌جنس صورت پذیرد، اشکال ندارد.

▣ چت

س ﴿ ۹۷ ﴾ - چت در اینترنت با جنس مخالف به این شرط که حدود شرعی رعایت شود؛ برای نمونه، به جهت تبادل نظر باشد، چه حکمی دارد؟

ج - اشکال ندارد.

س ﴿ ۹۸ ﴾ - برخی از خانواده‌ها به علت نداشتن فرزند، بچه‌های بی‌سرپرست را به فرزندی گرفته و پرورش می‌دهند. برای محرمیت آن‌ها به مرد یا زن چه راه‌هایی وجود دارد؟

ج - برای محرمیت، راهی جز طریق شیر و نکاح وجود ندارد که هر یک، دارای زمینه‌های متفاوتی است.

س ﴿ ۹۹ ﴾ - آیا کسانی که مادر آنان سید است، از سادات و فرزندان حضرت زهرا علیها السلام شمرده می‌شوند و احکام سیادت را دارند؟

ج - هر چند منسوبان به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از سوی مادر نیز از فرزندان آن حضرت صلی الله علیه و آله به‌شمار می‌آیند، ولی دلیل جاری شدن آثار و احکام شرعی بر سیادت، تنها انتساب از طرف پدر را ملاک سیادت معرفی می‌نماید.

س ﴿ ۱۰۰ ﴾ - برخی از والدین نسبت به انجام عبادت‌های فرزندان خود اهتمام نمی‌ورزند و حتی چون خود مقید به انجام عبادت‌ها نیستند، از عبادت فرزندان ممانعت می‌کنند، یا شاهد روابط نامشروع دختر و پسران خود با نامحرم (دوستی آنها) هستند و با آن برخوردی نمی‌کنند. وظیفه‌ی فرزندان در برابر والدین و اطاعت از آنها چیست؟ مسؤولیت این‌گونه والدین چگونه است؟

ج - فرزندان مانند پدران و مادران در برابر وظایف شرعی مسؤول هستند و - با حفظ حرمت و احترام - نباید از والدین در معصیت و گناه اطاعت داشته باشند؛ چنان که - همراه حفظ احترام - نباید از امر به معروف و نهی از منکر نسبت به والدین به قدر توان خود روی برگردانند.

□ عدّه

س ﴿ ۱۰۱ ﴾ - امروزه، با استفاده از دارو (خوراکی - تزریقی) یا به کار بردن وسایل پیش‌گیری پزشکی، می‌توان به‌گونه‌ی قطعی از بارداری زن جلوگیری کرد، با چنین فرضی، آیا بر زنانی که از امکانات فوق استفاده می‌کنند لازم است عدّه نگه دارند؟

ج - علّت نگاه داشتن عدّه، تنها خودداری از بارداری نمی‌باشد و در این صورت نیز باید عدّه نگه داشت.

□ ازدواج موقت

س ﴿ ۱۰۲ ﴾ - آیا دختری که بالغ و رشید است می‌تواند پیش از ازدواج دایمی خود، ازدواج موقت و پنهانی داشته باشد؟

ج - اگر به اندازه‌ی آگاهی داشته باشد که آسیب فردی و اجتماعی نیابد، جهت دوری از گناه، اشکال ندارد.

□ ازدواج بدون رضایت پدر

س ﴿ ۱۰۳ ﴾ - دو نفر همکار مجرد هستیم و در سنین رشد می‌باشیم، برای آن که روابط ما از نظر شرعی دچار مشکل نشود و به گناه کشیده

نشویم، آیا می‌توان با دختر بدون اجازه پدر وی ازدواج موقت کرد؟

ج - با حفظ مصالح دو طرف؛ به‌ویژه دختر، اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۰۴ ﴾ - پدر و مادرم مرا به ازدواج با پسری درآورده‌اند؛ در حالی که هیچ‌گونه رضایتی به آن نداشته و ندارم، تکلیف ازدواج ما چگونه است؟

ج - در ازدواج، رضایت دختر و پسر شرط است و بدون آن، عقد صحیح نمی‌باشد.

□ دست دادن با نامحرم

س ﴿ ۱۰۵ ﴾ - هرگاه در منطقه یا محیطی رسم بر این باشد که هنگام برخورد با یک‌دیگر، حتی زنان نیز با مردان دست می‌دهند و اگر این کار ترک شود، اهانت و اسائیه‌ی ادب نسبت به دیگری به‌شمار می‌آید، حکم دست دادن زن و مرد در این فرض چیست؟

ج - در فرض مذکور، اگر نوعی پوشش در یکی از دو دست دو طرف وجود داشته باشد و فشاری در میان نباشد، اشکال ندارد.

□ رقص زن

س ﴿ ۱۰۶ ﴾ - آیا زن می‌تواند برای شوهر خود برقصد و همراه آن به موسیقی طرب‌انگیز و شادگوش نمایند؟

ج - اگر گرایش به فساد در او پیدا نشود، اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۰۷ ﴾ - حکم رقص نسبت به افراد متفاوت چگونه است؟

ج - اصل رقصیدن اگر باعث غفلت و تباهی کلی نگردد، اشکال ندارد و رقص زن برای شوهر بسیار مناسب و لازم است و رقصیدن زن برای زن نیز اشکال ندارد؛ هرچند نقل یا ترسیم آن توسط زن برای مرد حرام است. رقص مرد برای مرد نیز اشکال ندارد و رقص زن برای مرد نامحرم، حرام است. رقص مرد برای زن نامحرم اگر محرک باشد یا عوارض جانبی داشته باشد، حرام است.

□ زینت زن

س ﴿ ۱۰۸ ﴾ - پوشش انگشتر طلا و حلقه‌ی ازدواج توسط بانوان در صورتی که در معرض دید نامحرم باشد، چگونه است؟
ج - از موارد زینت قهری است و اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۰۹ ﴾ - بازی زن و مرد نامحرم در فیلم‌ها و گفتن حرف‌های عاشقانه که زن و شوهر به یک‌دیگر می‌گویند؛ مانند: عزیزم، قربان تو، دوستت دارم، نمایش، خرید و فروش آن - که به‌گونه‌ی غالب تحریک‌کننده و همراه الگوهای غیر اسلامی و ضد اخلاقی می‌باشد، چه حکمی دارد؟

ج - در صورت عادی و طبیعی، اجرای این امور، صحنه‌سازی در فیلم است و نمایش‌گر با آگاهی از این امر ایفای نقش می‌کند و هیچ زمینه‌ی تحریکی ندارد، ولی اگر خلاف اخلاق اسلامی باشد و چنین الفاظی را به قصد تحریک بگوید، حرام است و چنانچه در بیننده نیز ایجاد وسوسه یا مفسده نماید، برای وی حرام می‌باشد.

س ﴿ ۱۱۰ ﴾ - برخی از والدین، پسرپچه‌های خود را بدون شلوار و پوشش مناسب بیرون می‌آورند و معتقدند این کار اشکال ندارد. خواهشمند است حکم شرعی آن را بفرمایید.

ج - پدر و مادر لازم است در تربیت کودکان به اخلاق اسلامی توجه ویژه داشته باشند؛ هرچند خود کودک در این زمینه تکلیفی ندارد.

□ استمنا

س ﴿ ۱۱۱ ﴾ - اگر کسی بر اثر عدم امکان ازدواج و خویشتن داری در مقابل تحریک جنسی، راهی جز استمنا نداشته باشد، آیا می‌تواند آن را انجام دهد؟

ج - هرگز. لازم است نیاز جنسی را از طریق معقول و شرعی برطرف نمود.

بخش چهارم:

احکام اقتصادی

□ قالیچه‌هایی با تصاویر مبتذل

س ﴿ ۱۱۲ ﴾ - اخیراً قالیچه‌هایی تولید و پخش می‌شود که بر روی آن عکس زنان به صورت بدحجاب یا در حال ناز و عشوه یا همراه آلات لهو و لعب، مانند: طنبور نقش بسته است که نصب این قالیچه خانه؛ یا در مغازه‌ها به گونه‌ای ترویج فرهنگ ضد دینی یا اشاعه‌ی فساد شمرده می‌شود، حال خرید و فروش قالیچه‌های گفته شده چه حکمی دارد و پولی که تولیدکنندگان یا کاسبان از این راه به دست می‌آورند، چگونه است؟

ج - اگر تصاویر آن باعث هتک حرمت شعائر دینی می‌شود یا اشاعه‌ی فحشا را به همراه دارد، استفاده‌ی از آن حرام است، ولی خرید و فروش آن، اگر به خاطر اصل قالی باشد، اشکال ندارد.

□ وسایل مشترک

س ﴿ ۱۱۳ ﴾ - خرید، فروش، تعمیر و اصلاح ابزار مشترک؛ مانند: ماهواره، ویدیو، رایانه به افرادی که فروشنده یا تعمیرکار یقین دارد از آن استفاده‌ی حرام می‌کنند و به این منظور آن را تهیه می‌نمایند، چه حکمی دارد و کسب از این راه، حلال است یا حرام؟

ج - تعمیر، خرید یا فروش وسایلی که استفاده‌ی مشترک دارد، اشکال ندارد.

□ آلات لهو و لعب حرام

س ﴿ ۱۱۴ ﴾ - آیا خرید، فروش، استعمال و نگهداری تنبک، دایره و فلوت اشکال دارد؟

ج - موارد یاد شده، چنانچه در موارد حرام استفاده شود، به صورت قهری حرام است و اگر در موارد متعارف و صحیح به کار برده شود، اشکال ندارد.

□ نشریات منحرف

س ﴿ ۱۱۵ ﴾ - خرید و فروش برخی از روزنامه‌ها و مجلاتی که با استفاده از آزادی موجود در جمهوری اسلامی، برخی از احکام اسلامی را به چالش می‌کشاند یا به مقدّسات انقلاب اسلامی جسارت می‌کنند یا بی‌بندوباری و فساد را رواج می‌دهند، چه حکمی دارد؟

ج - با پرهیز و کناره‌گیری از توهّمات و خرده‌گیری‌های این گونه نشریات، مشکل حل نمی‌شود و باید افراد آگاه با بررسی و پاسخ‌گویی به این‌گونه مسایل، زمینه‌ی انحراف را از بین ببرند. البته، برای افراد عادی و ناآگاه جایز نیست به این گونه توهّمات دامن بزنند.

□ زینت‌آلات برای مردان

س ﴿ ۱۱۶ ﴾ - خرید و فروش حلقه یا ساعت یا زنجیر طلا برای استفاده‌ی داماد توسط خانواده‌ی عروس چه حکمی دارد؟ هم‌چنین فروش و تولید آن به همین منظور چگونه است؟ مالی که از این راه به دست می‌آید چه حکمی دارد؟

ج - استفاده‌ی مرد از طلا، اگر پنهان باشد یا در صورت آشکاری، سبب تشبّه به زن نگردد، اشکال ندارد و در صورت اشکال، باعث بطلان نماز نمی‌شود و فروش آن برای طلا فروش، اشکال ندارد.

□ عکس ورزش کاران زیبایی اندام

س ﴿ ۱۱۷ ﴾ - در سال‌های اخیر چاپ و توزیع عکس‌های ورزش کاران زیبایی اندام رایج شده است و در خیابان‌ها و مغازه‌ها اقدام به خرید و فروش آن می‌کنند، حکم خرید و فروش و توزیع این عکس‌ها چیست؟
ج - اگر زمینه‌ی فساد همگانی ندارد، بلکه مایه‌ی تشویق جوانان به ورزش می‌شود، با کنترل چگونگی آن توسط دولت، اشکال ندارد و می‌تواند برای سالم‌سازی فضای علمی جوانان مفید باشد.

□ ترقه و مواد انفجاری

س ﴿ ۱۱۸ ﴾ - استفاده از ترقه و مواد انفجاری و ساخت و خرید و فروش آن؛ اعم از این که باعث آزار و اذیت شود یا نشود، چه حکمی دارد؟

ج - اگر به گونه‌ای باشد که عوارض آن قابل کنترل است، اشکال ندارد.

□ چک

س ﴿ ۱۱۹ ﴾ - خرید و فروش چک به مبلغ کم‌تر از مبلغ مندرج در آن، چه حکمی دارد؟ - البته چکی که برای نمونه مربوط به دو ماه دیگر باشد.
ج - چک مانند اوراق بهادار، یک سند است و فروش آن به قیمت کم‌تر؛ هرچند مدت دار باشد، اشکال ندارد؛ خواه صاحب چک بده‌کار باشد یا نباشد، و خواه به صورت جدی صادر شده باشد یا صوری.

□ کالا برگ

س ﴿ ۱۲۰ ﴾ - آیا خرید و فروش کالا برگ کالاهای اساسی جایز است؟
ج - افراد می‌توانند با سهمیه‌ی خود به هرگونه که بخواهند، عمل نمایند.

□ پول

س ﴿ ۱۲۱ ﴾ - خرید و فروش پول به پول؛ برای نمونه، فروش اسکناس هزار تومانی به هزار و یکصد تومان چه حکمی دارد؟
 ج - خرید و فروش پول به پول با کم کردن یا زیاد نمودن آن؛ چنانچه نقد باشد و با غرض عقلایی انجام گیرد، اشکال ندارد، ولی در صورت نسیه، قرض ربوی است و حرام می باشد.

□ نقد و نسیه

س ﴿ ۱۲۲ ﴾ - در معاملات گفته می شود این جنس را به صورت نقد و برای نمونه به هزار تومان می فروشم یا نسیه ی آن را یک ماهه و با ۱۰٪ اضافه به هزار و یکصد تومان می فروشم، حکم این گونه معاملات از نظر شرعی چگونه است؟

ج - اگر در معامله ی نسیه، قیمت آن به صورت مستقل معین شود و مدت نیز گفته شود، اشکال ندارد، ولی اگر در صورت نسیه، همان قیمت با افزوده ی درصد محاسبه شود، جایز نیست.

□ شرط پس انداز در وام

س ﴿ ۱۲۳ ﴾ - در برخی صندوق های قرض الحسنه، برای گرفتن وام باید مبلغی به حساب واریز گردد و پس از گذشت مدتی، وام چند برابر مبلغ پس انداز شده پرداخت می شود، آیا این شرط و شیوه ی پرداخت وام جایز است؟

ج - مشروط کردن پرداخت وام به سپرده گذاری مبلغ معینی نافذ نیست؛ اگرچه انجام آن از سوی سپرده گذار اشکال ندارد و با این الزام نیز جایز است. البته، شرط داشتن حساب در هر صورت اشکال ندارد.

□ جایزه‌های بانکی

س ﴿ ۱۲۴ ﴾ - آیا گرفتن جایزه‌هایی که بانک به صاحبان حساب‌های قرض الحسنه می‌پردازد، جایز است؟
ج - چون شرط و الزامی در آن نیست، اشکال ندارد.

□ وام قرض الحسنه

س ﴿ ۱۲۵ ﴾ - در جلسات خانوادگی یا عمومی یا برخی ادارات، پولی به عنوان قرض الحسنه قرار داده می‌شود و با آن، صندوقی تشکیل می‌دهند و پس از مدتی برای پرداخت وام، قرعه‌کشی صورت می‌گیرد، از نظر شرعی، این امر چگونه است؟
ج - تأسیس صندوق‌های ذکر شده یا استفاده از آن، اشکال ندارد.

□ رهن

س ﴿ ۱۲۶ ﴾ - برای رهن منزل، مرسوم است که پولی را پیش می‌گیرند و بابت اجاره، مبلغ کم‌تری دریافت می‌کنند، آیا این امر صحیح است؟ در صورت اشکال، راه صحیح آن چیست؟

ج - اگر مستأجر مبلغی قرض دهد، به شرط این که مالک، مال الاجاره را کم‌تر بگیرد، قرض ربوی و اجاره باطل است، ولی اگر صاحب ملک آن را به مبلغ معینی اجاره دهد و با مستأجر شرط کند که مبلغی را در مدت اجاره به او قرض دهد، اشکال ندارد.

□ تعیین سود و مضاربه

س ﴿ ۱۲۷ ﴾ - در قرارداد مضاربه به خاطر این که حدس زده می‌شود در اثر معامله، سود این پول، بیست درصد خواهد بود، اگر از آغاز، بیست درصد به عنوان سود، معین گردد، چه حکمی دارد؟
ج - اگر به عنوان علی الحساب باشد، اشکال ندارد.

□ مجسمه سازی

س ﴿ ۱۲۸ ﴾ - ساختن مجسمه‌ی موجودات روح‌دار و آموزش و نصب آن در میدان‌ها و مراکز همگانی، چه حکمی دارد؟

ج - ساختن هرگونه مجسمه و کشیدن هر نقشی در زمان ما که این گونه امور زمینه‌ی گرایش به بت پرستی را ندارد، مانند نگه‌داری آن، اشکال ندارد؛ مگر آن که اسراف باشد یا نقش و مجسمه‌ای ترویج باطل را به دنبال داشته باشد.

س ﴿ ۱۲۹ ﴾ - ساختن مجسمه‌ی موجودات روح‌دار حرام است، آیا این حکم، عروسک سازی به وسیله‌ی پارچه یا مواد پلاستیکی یا مجسمه‌هایی که به وسیله‌ی خمیر مخصوص ساخته می‌شود را شامل می‌شود؟

ج - ساختن مجسمه و عروسک به هر صورتی که باشد، اشکال ندارد و می‌تواند سبب رشد ادراک کودکان باشد.

□ مانکن مغازه

س ﴿ ۱۳۰ ﴾ - برخی از مغازه‌ها برای عرضه کردن اجناس و لباس‌های خود مجسمه‌هایی از انسان - اعم از مرد، زن و کودک - درست کرده‌اند (مانکن) که متأسفانه باعث ترویج فرهنگ بیگانه و تحریک دیگران می‌باشد، حکم این گونه موارد چیست؟

ج - چنانچه زمینه‌ی کسب و کار، استفاده از آن را ایجاب کند و به صورت عادی باشد و مهیج نباشد، اشکال ندارد.

□ هزینه‌ی درگذشتگان

س ﴿ ۱۳۱ ﴾ - هزینه‌هایی که برای درگذشتگان پرداخت می‌گردد؛ مانند: خوراکی‌های گوناگون در تالارها و تاج گل‌های گران‌قیمت، به‌گونه‌ی خودنمایی و چشم و هم‌چشمی درآمده است و با برخی

عادت‌ها و رسوم اجتماعی همراه گشته و باعث قرض‌های کمرشکن برای صاحبان عزا می‌گردد، با توجه به مشکلات اجتماعی، مانند: فقر، کمبود مراکزی که خدمات همگانی دارد، مانند: مساجد، مدارس و درمانگاه، این هزینه چگونه برای فرد در گذشته استفاده گردد تا برای وی سودمندتر باشد و تکلیف مؤمنان در این رابطه چیست؟

ج - امروزه، مراسم درگذشتگان مانند عروسی‌ها با روحیه‌ی استکباری انجام می‌شود و ارزش معنوی ندارد و از مصادیق ریا و خودنمایی است و از نظر شرعی، خالی از اشکال نیست و بیش‌تر برای زنده‌گان است تا مردگان. بر این اساس، باید از آن پرهیز داشت و بهتر است این هزینه را برای آنان در راه مستمندان مصرف نمایند و مجالس را ساده و بدون دادن غذا و گرفتن هتل برگزار نمایند.

▣ رباخواری

س ﴿ ۱۳۲ ﴾ - رباخواری حرکت شومی است که توسط برخی از ثروتمندان به آن دامن زده می‌شود، در این خصوص تکلیف چیست؟

ج - رباخواری و بهره‌کشی از پول، توسط افراد عادی یا بخش خصوصی یا دولتی، مایه‌ی افساد جامعه و تباهی دیانت است و به هرگونه‌ای که باشد، به صورت قهری حرام است، مگر آن که از صورتی شرعی برخوردار باشد و تأمین ملاکی دینی را بنماید.

◆ ﴿ خوراکی‌ها ﴾ ◆

▣ گوشت خرگوش و خرچنگ

س ﴿ ۱۳۳ ﴾ - خرید و فروش و استفاده از گوشت خرچنگ و خرگوش چه حکمی دارد؟

ج - خوردن آن حرام است و خرید و فروش آن برای استفاده در غیر موارد خوراکی، اشکال ندارد.

□ مواد غذایی وارداتی

س ﴿ ۱۳۴ ﴾ - استفاده از سوسیس، کنسروها و مواد غذایی که از کشورهای خارجی وارد می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - در مورد مواد غذایی غیرگوشتی، اگر اطمینان به حرام و نجس بودن آن نباشد، اشکال ندارد، ولی چنانچه مواد گوشتی از کشوری غیراسلامی وارد شده باشد و تزکیه‌ی شرعی آن ثابت نباشد، حلال نیست.

□ ماهی بسته‌بندی شده

س ﴿ ۱۳۵ ﴾ - استفاده از ماهی که از بازار مسلمانان خریداری می‌شود و در حال حاضر در آن فلس یافت نمی‌شود یا بسته‌بندی شده و نمی‌توان دانست چگونه بوده است، چه حکمی دارد؟

ج - اگر اطمینان به نداشتن فلس و حرمت آن نیابد، اشکال ندارد و تنها شک نمودن، مانع استفاده‌ی آن نمی‌باشد.

□ جدا کردن سر حیوان

س ﴿ ۱۳۶ ﴾ - آیا جایز است کسی به عمد، سر حیوان را پیش از آن که روح از بدنش جدا شود، ببرد؟

ج - جایز نیست، ولی گوشت آن حلال است.

س ﴿ ۱۳۷ ﴾ - در حال حاضر در کشتارگاه‌ها حیواناتی مانند گوسفند و گاو را با دستگاه‌های برقی و مرغ‌ها را دسته‌دسته ذبح می‌کنند، این کار جایز است؟ استفاده از گوشت آن چگونه است؟

ج - ذبح با دستگاه‌های برقی، اشکال ندارد و برای ذبح هر گروه از آن، گفتن یک بسم‌الله کافی است و گروه در حکم واحد قرار می‌گیرد.

□ تخم مرغ خونی

س ﴿ ۱۳۸ ﴾ - خون در تخم مرغ چه حکمی دارد؟

ج - خونی که در زرده‌ی تخم مرغ می‌باشد، نجس نیست و خوردن آن حرام نمی‌باشد.

□ خوردن غذای مضر

س ﴿ ۱۳۹ ﴾ - خوردن برخی از مواد، میوه‌ها و غذاها برای برخی از بیماران زیان دارد، در این صورت مصرف آن چه حکمی دارد؟

ج - اگر ضرر در حدی است که مراعات آن لازم است، مصرف آن جایز نمی‌باشد.

□ بچه ماهی، بزغاله و گوساله

س ﴿ ۱۴۰ ﴾ - حکم استفاده از بچه ماهی مرده‌ای که در شکم ماهی صید شده به دست می‌آید یا جنین گوسفند و گاوی که در شکم حیوان ذبح شده می‌باشد، چیست؟

ج - ماهیانی که از شکم ماهی صید شده گرفته می‌شود، تزکیه شده به‌شمار می‌رود و خوردن آن اشکال ندارد و هم‌چنین بچه‌ی گوسفند یا گاوی که از شکم حیوان ذبح شده خارج می‌شود چنانچه خلقت تمام دارد، به این معنا که دارای مو یا پشم است، تزکیه شده به‌شمار می‌آید و خوردن آن اشکال ندارد.

بخش پنجم:

احکام اجتماعی

□ بزرگداشت عید غدیر خم

س ﴿ ۱۴۱ ﴾ - بر اساس برخی روایات، عید غدیر خم، با فضیلت‌ترین عیدهاست. برای محور قرار دادن عید غدیر به عنوان عید رسمی، ملی و مذهبی در جمهوری اسلامی به مسئولان و مردم چه طرحی کارگشاست؟
 ج - عید سعید غدیر خم را می‌توان روز عصمت و عید ولایت نامید و لازم است بیش‌تر به جای چراغانی، شادی و سرور ظاهری، در راه تحقق اهداف والای مولای مؤمنان حضرت علی (علیه السلام) گام برداشت.

□ پوشیدن لباس سیاه

س ﴿ ۱۴۲ ﴾ - پوشیدن لباس سیاه در سوگ ائمه‌ی هدی (علیهم‌السلام)؛ به‌ویژه در محرم، چه حکمی دارد؟ آیا پوشیدن لباس سیاه کراهت دارد؟
 ج - پوشیدن لباس سیاه در سوگ ائمه‌ی هدی (علیهم‌السلام) نشانه‌ی خون‌خواهی، دفاع از حق‌طلبی و آمادگی برای تحقق آن است و با کراهت پوشیدن لباس سیاه در مواقع عادی ملازمه‌ای ندارد.
 س ﴿ ۱۴۳ ﴾ - آسیب رساندن به خود، به صورت‌های متفاوت در عزاداری چه حکمی دارد؟
 ج - در عزاداری باید شعارها پرمحتوا، و حرکات منسجم باشد و باید با سوز و اندوه همه‌ی کارها را دنبال نمود.

بهترین عمل

س ﴿ ۱۴۴ ﴾ - بهترین عمل برای تعجیل در ظهور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) چیست؟

ج - معرفت دینی، عمل به دستورات اسلام و انتظار ظهور، بهترین کردار در زمان غیبت است.

س ﴿ ۱۴۵ ﴾ - آیا هنگام شنیدن نام مبارک (قائم) ایستادن لازم است؟ در این هنگام، دست بر سر گذاشتن چه حکمی دارد؟

ج - هرگونه احترام هنگام شنیدن نام حضرت صاحب الامر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، نشانه‌ی پاکی و معرفت فرد است؛ هرچند امور گفته شده واجب نمی باشد.

س ﴿ ۱۴۶ ﴾ - برخی برای این که برنامه‌های موسیقی، لهو و لعب در مجالس عروسی خود را توجیه کنند - العیاذ باللّه - آن را به شب عروسی حضرت زهرا علیها السلام نسبت می دهند، آیا این نسبت درست است یا نه؟

ج - آن گونه که مراسم عروسی حضرت زهرا علیها السلام انجام گرفته، به یقین مورد پسندیده و رضایت کامل حضرت حق بوده است، ولی کشف آن چندان آسان نیست و دلیل محکمی در این زمینه نمی باشد؛ هرچند برای روا دانستن پاره‌ای از شادمانی‌ها، نیازی به این دست‌آویزها نیست.

کف زدن در مجالس جشن اهل بیت علیهم السلام

س ﴿ ۱۴۷ ﴾ - برخی مداحان مطرح می کنند کف زدن دارای ثواب است و هرچه بهتر و محکم تر کف بزیند، ثواب بیش تری می برید و به طور کلی آنان بر این باورند که این گونه حرکات؛ مانند: کف زدن و رقص، اگر برای اهل بیت علیهم السلام باشد، اشکال ندارد، آیا بر این گونه اعمال که یا حرمت قطعی دارد یا دست کم عملی شبهه ناک و شرک آلود است، در صورتی که

برای اهل بیت علیهم السلام انجام شود، ثوابی مترتب می‌شود؟

ج - رقص و کف زدن به دور از گناهان دیگر، اشکال ندارد و در مراکز مذهبی باید رعایت شؤن مراکز دینی و اولیای دین بشود و نباید شعایر مذهبی؛ مانند: صلوات را با این امور مقایسه نمود.

س ﴿ ۱۴۸ ﴾ - متأسفانه، هنگام تحویل سال، برخی زائران ایرانی در حرم الهی و مسجد الحرام کف زدند و موجب وهن حرم و شخصیت ایرانی خود شدند، مستدعی است حکم شرعی درباره‌ی کف زدن و ترویج آن به جای شعارهای اسلامی؛ حتی در مجالس اهل بیت علیهم السلام را بیان فرمایید.

ج - موقعیت، حرمت و قداست حرم الهی، مساجد و مجالس اهل بیت علیهم السلام همانند مراکز همگانی نمی‌باشد و نباید این مراکز، آلوده به چنین کارهای مباحی گردد.

س ﴿ ۱۴۹ ﴾ - متأسفانه، کف زدن در مجالس اهل بیت علیهم السلام با مسایل جدیدی؛ مانند: سوت زدن، خوانندگی سبک و گاه مبتذل برخی مدّاح‌ها، موسیقی یا نوازندگی به صورت زنده حتی در برخی مساجد و تکایا همراه گشته و به مرور زمان، خوف آن است که این مجالس - که باید مظهر تقوا و معنویت باشد - به محافل لهو تبدیل گردد و در برخی مجالس، ماکت خانهای کعبه و حرم حسینی را ساخته و اطراف آن به کف زدن و برخی حرکات دیگر پرداخته می‌شود؛ به گونه‌ای که توهین به آن تلقی می‌شود، حکم شرعی این موارد چگونه است؟

ج - هرگونه کاری اگرچه مباح باشد، در صورتی که باعث هتک حرمت مراکز دینی شود حرام است و می‌تواند تعزیر شرعی داشته باشد.

س ﴿ ۱۵۰ ﴾ - پیش از این در میلاد ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام به عنوان جشن ائمه یا مناسبت‌های دیگر، زیر عنوان اجرای موسیقی سنتی، کنسرت‌های موسیقی را برپا می‌کنند یا سرودهایی همراه آهنگ به صورت طرب‌آور با خوانندگی‌های سبک اجرا می‌کنند، رواج این امور از سوی هر گروه و نهادی در فرهنگ‌سراها یا مساجد و حسینیه‌ها چه حکمی دارد و آیا به صورت کلی با توجه به سیره‌ی ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام می‌توان به نام اهل بیت علیهم‌السلام به چنین اقداماتی دست زد؟

ج - اجرای کنسرت‌های موسیقی اگر با اخلاق اسلامی منافاتی داشته باشد و تحریک و کج‌روی جوانان را سبب شود حرام است و باید توسط دولت کنترل گردد و در مساجد و حسینیه‌ها و در مجالس معصومان علیهم‌السلام نیز در صورت حرمت، جایز نیست.

س ﴿ ۱۵۱ ﴾ - استفاده از آلات موسیقی؛ مانند: ارگ، در مراسم عزاداری چه حکمی دارد؟

ج - عزاداری باید همراه سوز، حزن و بیان غربت و مظلومیت اولیای الهی علیهم‌السلام باشد و چنین موقعیتی به هر صورتی که در عزاداری فراهم شود، اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۵۲ ﴾ - اجرای سرود همراه موسیقی بانوار یا به صورت زنده در مساجد و محافل دینی چه حکمی دارد؟

ج - این گونه امور اگرچه در مراکز دیگر حرام نباشد، مناسب مسجد که محل بندگی حضرت حق (جل جلاله) می‌باشد، نیست.

س ﴿ ۱۵۳ ﴾ - ضرب دف و دایره در مجالس ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام چه حکمی دارد؟

ج - مجالس منسوب به اولیای الهی باید همراه با متانت و آگاهی‌های دینی - فرهنگی باشد و شادی و سرور در ایام شادمانی

آن حضرات علیهم السلام لازم است با خشنودی معنوی ایشان همراه باشد و آلات موسیقی و غنادر چنین مجالسی؛ اگرچه حرام نباشد، چیزی جز گمراهی مردم در پی ندارد و باید در زمینه‌هایی از آن پرهیز داشت.

□ روضه‌های دروغ

س ﴿ ۱۵۴ ﴾ - خواندن روضه‌های دروغ و غیر معتبر که گاهی باعث تمسخر و هتک می‌گردد، چه حکمی دارد؟

ج - روضه خوانی باید توسط افراد فاضل و با استفاده از مقاتل صحیح صورت گردد و هر گونه نقل بی پایه، باعث سستی افکار جامعه می‌گردد.

س ﴿ ۱۵۵ ﴾ - برخی از ذاکران، در مداحی اهل بیت علیهم السلام تعبیراتی؛ مانند: «مست مستم من، هرچه بادا باد، علی پرستم من»، «هم چون زهرا مادرت، از همه خوشگل تری، یا ابا صالح بیا» را به کار می‌برند که به نظر می‌رسد با شأن اهل بیت علیهم السلام منافات دارد، به کار بردن این گونه تعبیرها چه حکمی دارد؟

ج - نباید تنها مداحی را اساس تبلیغات دینی قرار داد، بلکه لازم است گردهمایی‌های دینی را به بحث‌های علمی سوق داد؛ چنان که منبر نباید با حرف‌های تکراری و پیش پا افتاده سپری شود، مداحی نیز نباید با الفاظ رکبیک و عامیانه همراه گردد. لازم است احساسات مردم را با روش‌های عقلانی کنترل نمود تا عقل و احساس، هر دو در خدمت فرهنگ دینی قرار گیرد.

□ ادعای ارتباط با امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

س ﴿ ۱۵۶ ﴾ - برخی از افراد در جلسات دعا یا عزاداری، ادعای ارتباط اهل بیت علیهم السلام به ویژه امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) کرده و به این

وسیله ضمن استفاده‌ی مادی، از احساسات دینی مردم نیز سوء استفاده می‌نمایند و این‌گونه مسایل در جلسه‌های مختلف - به‌خصوص مجالس زنانه - رو به افزایش است. با توجه به ادعای ارتباط با اهل بیت علیهم‌السلام و واسطه بودن آنان و برخی تبعات اخلاقی که باعث سست شدن اعتقادات مردم به مسایل دینی می‌شود، تکلیف ما درباره‌ی شرکت در این‌گونه جلسات و هرگونه تقویت و ترویج افراد گفته شده چیست؟

ج - ارتباط با حضرت صاحب الامر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ممکن است و دلیلی بر دروغ‌گویی مدعی نمی‌باشد؛ هرچند افراد صادق و راست‌گو ادعا یا بازگویی دیدار خود را ندارند. چنین ادعاهایی بدآموزی دارد و لازم است از آن پرهیز شود.

□ عید الزهراء علیها‌السلام

س * ۱۵۷ * - جلسات عیدالزهراء علیها‌السلام که در آن پاره‌ای شوخی و شادمانی همراه دست زدن برگزار می‌شود، جایز است یا خیر؟

ج - تشکیل جلسات عیدالزهراء علیها‌السلام در صورت خالی بودن از محرّمات و کارهای خلاف شؤون اسلامی و ایجاد اختلاف در مسلمانان، از بهترین وسیله‌های قرب به حق تعالی است؛ هرچند همراه دست زدن باشد.

□ برپایی تشییع نمادین

س * ۱۵۸ * - چند سال است که در شام شهادت حضرت زهراء علیها‌السلام مراسم معنوی و تأثیرگذار تشییع نمادین برگزار می‌گردد که اثرات و برکات معنوی فراوانی را به همراه دارد و مراجع و علمای بزرگ در این مراسم شرکت و تشویق کرده‌اند. مستدعی است حکم شرعی را درباره‌ی برپایی این مراسم و هم‌چنین راه‌اندازی دسته‌های عزاداری در روز

شهادت آن حضرت علیه السلام مانند روز عاشورا بیان فرمایید.

ج- اگر با شکوه و جلال انجام گیرد و بدآموزی و ناهماهنگی در آن ایجاد نشود، وظیفه‌ای ولایی و تکلیفی الهی است.

□ جلسات ویژه‌ی بانوان

س ﴿ ۱۵۹ ﴾ - در ایام عاشورا زنان به دنبال هیأت‌های عزاداری به راه می‌افتند و برخی با حجاب نامناسب و وضع زننده باعث جلب توجه نامحرمان می‌شوند؛ بر این اساس، برخی خواهران در این ایام یا مناسبت‌های دیگر، دست به تشکیل جلسات مخصوص خواهران در تکیه‌ها و حسینیه‌ها زده‌اند تا خواهران خود مستقل به روضه‌خوانی و عزاداری بپردازند و از عوارض منفی حضور آنان در دید نامحرم بکاهند، آیا چنین برنامه‌ای شایسته می‌باشد؟

ج - مجالس عزاداری؛ خواه همگانی باشد یا ویژه‌ی بانوان، باید همراه آگاهی و ارتقای فرهنگ دینی و نزدیک شدن به اولیای معصومین علیهم السلام برگزار گردد، نیز لازم است و از هر گونه عوارض جانبی و مفسد اخلاقی یا بدآموزی و اتلاف وقت به دور بوده و از آن جلوگیری شود.

□ ریختن پول در ضریح

س ﴿ ۱۶۰ ﴾ - آیاریختن پول در ضریح ائمه‌ی معصومین علیهم السلام در عراق - با توجه به این که در اختیار دولت عراق قرار می‌گیرد - جایز است؟

ج - ریختن پول در هر ضریحی بستگی به این دارد که به علم عادی از مصرف آن در راه خیر آگاه باشد و در غیر این صورت، در حکم اسراف مال می‌باشد و پسندیده است وی خود به نیت امام یا امام‌زاده، پول را به فقیران بدهد.

□ اقامه‌ی نماز ظهر عاشورا

س ﴿ ۱۶۱ ﴾ - چند سالی است که بسیاری از هیأت‌های مذهبی در ظهر عاشورا به اقامه‌ی نماز ظهر می‌پردازند و به سیره‌ی حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) اقتدا می‌کنند. از آن‌جا که برخی هیأت‌ها هنوز به این امر مهم بی‌توجه هستند، توصیه‌ی دینی در این رابطه چیست؟

ج - اقامه‌ی نماز در اول وقت بر هر چیزی پیشی دارد و نباید در ظهر عاشورا این عبادت را با شتاب و به صورت ظاهری و در محیط ناآرام دنبال نمود، بلکه باید آن را با سنگینی، قرب و سوز برپا داشت.

س ﴿ ۱۶۲ ﴾ - مرسوم است که عزاداری‌ها در دهه‌ی اول محرم صورت می‌گیرد، ولی از ظهر عاشورا خیلی از مراسم‌ها تعطیل می‌گردد؛ در حالی که عزای واقعی از روز عاشورا آغاز می‌گردد. حضرت عالی در این رابطه چه سفارشی به هیأت‌های محترم عزاداری دارید؟

ج - اهتمام به عزاداری باید در راستای رشد و ارتقای کیفی و بر مبنای توحید و ولایت باشد و لازم است در مجالس، مباحث سودمند و تازه‌ای توسط عالمان وارسته و دانش‌مندان شایسته مطرح شود و نباید چنین نیروی شگرفی هزینه‌ی جنجال و کافه‌سراییی و غذاخوری گردد و تنها به شعر خوانی و نوحه‌سراییی‌های کهنه یا زیان‌بار بسنده شود و در هر صورت، عزاداری نباید باعث رکود و کم‌کاری در کشور شود.

س ﴿ ۱۶۳ ﴾ - برخی در جلسات سینه‌زنی و عزاداری معصومان (علیهم السلام) در حال عزاداری، صورت خود را خراش انداخته و در آن خون جاری می‌شود یا زنجیر خاردار می‌زنند که بدن خود را به خون آلوده می‌سازند و منزل و زندگی افراد را نیز نجس می‌کنند. عزاداری به این شیوه - که باعث

آزرده خاطر شدن برخی مؤمنان یا سستی مذهب می‌گردد - چه حکمی دارد؟

ج - در عزاداری، باید از هر کاری که باعث سبکی و مسخره می‌شود یا نشانه‌ی سبک‌مغزی افراد است، پرهیز نمود.

س ﴿ ۱۶۴ ﴾ - در برخی مجالس عزاداری، بعضی از مداحان با الفاظ نامناسب، حضرات ائمه علیهم‌السلام را مورد خطاب قرار می‌دهند یا به عنوان عزاداری به صورت خود چنگ می‌اندازند یا زنجیر خاردار می‌زنند و بر بدن و لباس آنان خون جاری می‌شود و لباس و بدن و منزل دیگران را نجس می‌کنند. از آن‌جا که این گونه روش‌ها در حال ترویج می‌باشد و مجالس را از سنگینی و معنویت تهی ساخته است و چه بسا باعث سبک شمردن مقدسات می‌شود، تکلیف ما را در این موارد چیست؟

ج - عزاداری باید بر پایه‌ی حق‌خواهی باشد و با سنگینی و راستی برگزار شود تا اثر معنوی در روحیه‌ی افراد داشته باشد و لازم است از هر کاری که دور از ادب و تربیت شمرده می‌شود و سیره‌ی افراد بی‌فرهنگ است، خودداری گردد.

□ کنترل جمعیت

س ﴿ ۱۶۵ ﴾ - در پی سفارش مسؤلان کشور بر لزوم کنترل جمعیت و اعمال سخت‌گیری‌های فراوان از سوی دولت در این زمینه، برخی اخبار حاکی از آن است که عالمان دیگر فرقه‌های اسلامی در کشور سفارش زیادی به ازدیاد جمعیت کرده‌اند. در برخی شهرهای کشور موازنه‌ی جمعیت به سود آنان به هم خورده است و پیش‌بینی می‌شود در صورت ادامه‌ی این روند، طی چند دهه‌ی آینده به افزوده شدن جمعیت آنان در برابر شیعه در کل کشور بینجامد. کنترل جمعیت و اعمال محدودیت‌های دولتی به این منظور چه حکمی دارد؟

ج - در بخش کنترل جمعیت باید سیستم دقیق قانونی و اجرایی در

کشور ایجاد شود و برای ارتقای کمی و کیفی نسل‌های شایسته و محدودیت نسل‌های ضعیف، بیمار و ناقص کوشید و محدودیت یا آزادی یکسان نسبت به همه‌ی افراد در تولید نسل ناپیچاست، بلکه تولید بعضی نسل‌ها باید محدود گردد و برخی دیگر حتی تشویق شود، بلکه در جهت ازدیاد نسل مطلوب، یارانه و تشویقی دریافت کنند تا بنیه و ساختار جمعیت از سلامت و شکوفایی افراد برخوردار شود؛ زیرا در همه‌ی این امور، حفظ حرمت و موقعیت کشور و جامعه، مقدم بر حقوق فردی مردم می‌باشد.

□ نصب پمپ آب

س ﴿ ۱۶۶ ﴾ - نصب پمپ آب به لوله‌های آب که باعث کمی یا قطع آب نوشیدنی همسایگان می‌شود چه حکمی دارد؟
ج - اگر منع قانونی، مزاحمت یا کمبود محسوس آب همسایگان را در پی نداشته باشد، اشکال ندارد.

□ ساختن خانه‌های چند طبقه

س ﴿ ۱۶۷ ﴾ - ساختن برخی خانه‌های چند طبقه در کوچه‌های باریک که باعث اشراف بر خانه‌های دیگران و سلب آسایش مردم می‌گردد، چه حکمی دارد؟
ج - بنا و ساختمان لازم است بر پایه‌ی قانون و مهندسی شهری انجام گیرد و مشکلات قهری نسبت به اشراف بر خانه‌های دیگران باید با نصب موانع برطرف گردد.

□ مهندسی منازل

س ﴿ ۱۶۸ ﴾ - مهندسی و بنای ساختمان‌ها بر پایه‌ی مهندسی غربی که برای آشپزخانه‌ها و اتاق‌ها حفاظ مطلوبی قرار نمی‌دهند و به اصطلاح این است و با فرهنگ دینی و حفظ حیا و عفت خانوادگی سازگار نیست،

از نظر شرعی چگونه است؟

ج - افراد، خود مکلف به حفظ عفاف و حرمت خویش هستند و شیوه‌ی ویژه‌ای در نوع ساختمان‌سازی الزامی نیست؛ اگرچه مهندسی به سبک اسلامی بهترین شیوه‌ی ساختمان‌سازی می‌باشد.

□ برگه‌های کمک به امور خیریه

س ﴿ ۱۶۹ ﴾ - خرید و فروش برگه‌های ارمغان بهزیستی و مانند آن چه حکمی دارد؟

ج - اگر قصد برد و باخت در آن نباشد و کمک به کارهای خیر باشد، اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۷۰ ﴾ - در خرید برگه‌های ارمغان بهزیستی و همای رحمت و مانند آن؛ هر چند اعلام می‌شود خریداران برگه‌ها را به قصد قربت خریداری کنند، خریدار در حقیقت آن را برای برنده شدن و رسیدن به جایزه‌ی چند میلیونی خریداری می‌کند، خرید و فروش این برگه‌ها و تبلیغ مطبوعات و صدا و سیما در این زمینه چه حکمی دارد؟

ج - اگر قصد خریداران، هبه و کمک باشد و پولی که داده می‌شود، جایزه و تشویق خریدار به شمار می‌رود، اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۷۱ ﴾ - آیا خرید و فروش برگه‌های ارمغان بهزیستی و طرح پنتاگون جایز است و افراد پول‌هایی که به حساب آنان می‌آید را مالک می‌شوند؟

ج - هر یک از این طرح‌ها ممکن است در یک نظام‌بندی، صحیح و جایز باشد، ولی مشکل در مؤسسه یا سازمان اجرایی و اطمینان به رسیدن آن به نیازمندان می‌باشد و در هر صورت، اگر سود آن برای امور خیریه و مستمندان باشد و افراد، جز کمک به فقیران شرط دیگری نداشته باشند، اشکال ندارد، ولی شایسته است مردم به

دنبال پول‌های باد آورده نباشند تا درآمدی که به این شیوه کسب می‌کنند را از دست ندهند، بلکه پسندیده است خود، کارهای خیر را انجام دهند و به دنبال بخت، شانس و طرح‌های مختلف - با نام و عنوان‌های جعلی و قراردادی - نباشند.

□ فحش دادن

س ﴿ ۱۷۲ ﴾ - ناسزاگویی به یک‌دیگر چه حکمی دارد؟

ج - فحش و ناسزاگویی به یک‌دیگر؛ اگرچه طرف مقابل کافر یا فردی آلوده باشد، حرام است؛ زیرا این کار پیش از آن که دیگران را مورد تجاوز و آزار قرار دهد، ناسزاگو را بدون شخصیت و سبک مغز نشان می‌دهد. البته این امر در مواردی هم چون منازعات، در صورت صدق آن ناسزا و لزوم بیان صفات زشت کفار و دشمنان، فحاشی شمرده نمی‌شود، بلکه بیان واقعیت است و اشکال ندارد.

□ معاشرت با خانواده‌های لایبالی

س ﴿ ۱۷۳ ﴾ - معاشرت و رفت و آمد خانوادگی با خانواده‌های لایبالی، معتاد و غیر مقید به رعایت حلال و حرام الهی، با توجه به اثرات منفی آن بر روی فرزندان، چه حکمی دارد؟

ج - در صورتی که امکان راه‌نمایی و تأثیرگذاری در آن‌ها وجود داشته باشد، اشکال ندارد و در غیر این صورت، به کم‌ترین ارتباط بسنده شود و دوری از افرادی ضرورت دارد که ممکن است از آن‌ها آسیبی ببینند.

س ﴿ ۱۷۴ ﴾ - مراجعه‌ی اهل تدین به کاسبی که کسب او از راه حرام است؛ مانند: ریش تراشی، خرید و فروش مواد مخدر یا آلات لهو و لعب که به نوعی تقویت یا تشویق وی محسوب می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - مراجعه و تشویق یا استفاده از اموال کسانی که به نوعی کسب حرام دارند، به مقدار غیر عادی جایز نیست.

□ اشاعه‌ی گناه

س ﴿ ۱۷۵ ﴾ - برخی عقیده دارند گناهانی مانند بدحجابی در دید مردم یا پخش نوارهای مبتذل در ماشین‌ها یا مغازه‌ها یا برپایی مجالس لهو و لعب و عروسی که شوون اسلامی در آن رعایت نمی‌شود، افزوده‌ی بر حرمت اصل آن، از باب اشاعه‌ی فساد یا اعانت بر گناه نیز حرام می‌باشد و در حقیقت، با یک کار چند گناه انجام داده می‌شود که چه بسا گناه اشاعه‌ی فساد، بزرگ‌تر باشد، حکم شرعی نسبت به آن چیست؟

ج - اشاعه‌ی فساد و فحشا و هرگونه بدآموزی اخلاقی در هر مکان و به هر شکلی که باشد حرام است و باید نظام اسلامی نسبت به پیش‌گیری از آن حساس باشد، ولی نباید این امر سبب جلوگیری از موارد جایز آن شود.

□ درویشی و صوفی‌گری

س ﴿ ۱۷۶ ﴾ - شرکت کردن در مجالس و محافل صوفیه و انجام رفتار و گفتن اذکار آنان و حضور در خانقاه چه حکمی دارد؟

ج - پیروی از عارف ربّانی و کسی که آگاه به مبانی دین باشد، اگر یافت شود، کمال و لازم است، ولی بسیاری از صوفیه و خانقاه‌های موجود چنین شرایطی را ندارند و با آن که بسیاری از دراویش، مردمان خوبی هستند، از ناآگاهی در امور دینی به‌دور نمی‌باشند و مردم عادی با شرکت در محافل آن‌ها؛ هرچند ممکن است آرامش یابند، از آفت و گزند دینی و رفتاری به‌دور نخواهند بود و باید از آن خودداری نمایند و چنان‌چه شرکت در محافل آن‌ها تضعیف روحیه‌ی دینی را در پی داشته باشد، حرام است.

س ﴿ ۱۷۷ ﴾ - خواهشمند است تعریفی از عرفان و عارف در اسلام
ارایه فرمایید. آیا افراد ویژه‌ای به این مقام می‌رسند یا
برای هر کسی ممکن است؟

ج - عرفان، معرفت حقایق است که انسان را به قرب و وصول
صفات فعل و صفات ذاتی جمال و جلال و به حیرت و وصول ذات
حضرت حق می‌رساند و عارف کسی است که چنین حقیقتی را یافته
باشد.

بدون معرفت ربوبی و عمل به احکام الهی و با جهل و ناآگاهی از
حقایق وصول، اطلاق چنین عنوانی بر هر کسی و سخن گفتن و فتوا
دادن درباره‌ی آن جایز نیست. البته، از رهن‌ها و ماکت‌های
ساختگی در این راه نباید غفلت داشت.

س ﴿ ۱۷۸ ﴾ - حضور در خانقاه و شرکت در مجالس صوفیه و پیروی از
دستور قطب و مانند آن چگونه است؟

ج - حضور در خانقاه و شرکت در مجالس ذکر و سماع درویش
ضرورتی ندارد و اگر تقویت روحیه‌ی ضد مذهبی را در بر داشته
باشد، جایز نیست.

س ﴿ ۱۷۹ ﴾ - با توجه به فعالیت‌های فرقه‌های انحرافی مانند
اسماعیلیه، همکاری و مساعدت با آنان در زمینه‌های مختلف چه
حکمی دارد؟

ج - همکاری و ترویج هر فرقه‌ای غیر از فرقه‌ی شیعه‌ی اثنی عشری
جایز نیست. البته زندگی مسالمت‌آمیز و صلح و صفای نسبی در
مشترکات با همه‌ی اقوام و ملل ضرورت دارد. چیزی که در این
پرسش مورد شبهه قرار می‌گیرد این است که چرا تنها اسماعیلیه
مطرح شده است.

س ﴿ ۱۸۰ ﴾ - معامله با بهایی‌ها اگر باعث تقویت آن‌ها از نظر اقتصادی شود، چه حکمی دارد؟

ج - اگر ارتباط و معامله با آن‌ها باعث تقویت غیر عادی و بیش از معمول آن‌ها شود، حرام است.

س ﴿ ۱۸۱ ﴾ - قطع رابطه با کسی که مسیحی شده یا به دیگر ادیان باطل گرویده است، به عنوان نهی از منکر چه حکمی دارد و اگر این شخص از خویشان باشد، چگونه است؟ به صورت کلی، زن در برابر چنین شوهری و شوهر در برابر چنین زنی چه تکلیفی دارد؟ وظیفه‌ی فرزندان آن‌ها چیست؟

ج - ارتباطی که باعث تقویت وی شود جایز نیست و با ارتداد شوهر، رابطه‌ی زناشویی بدون نیاز به طلاق، قطع می‌گردد.

س ﴿ ۱۸۲ ﴾ - آیا اهل کتاب؛ مانند: مسیحیان، یهودیان و زرتشتیان پاک هستند؟

ج - تفاوتی میان اقسام کافران در نجاست نیست.

س ﴿ ۱۸۳ ﴾ - حکم معاشرت و معامله با فرقه‌ی علی‌اللهی چه حکمی دارد؟ آیا محکوم به طهارت هستند یا نجاست؟

ج - هیچ یک از آن‌ها، حضرت علی علیه السلام را خدا نمی‌دانند و آنان از باب محبت شدید و بدون آگاهی علمی و با زبان شطحیات، الفاظ غیر صحیحی را مطرح می‌کنند که دلیل بر ناآگاهی آن‌هاست و در این زمینه؛ هرچند گمراهی‌هایی دارند، مسلمان هستند و پاک می‌باشند و لازم است در جهت ارشاد و راهنمایی آن‌ها کوشید.

□ اجرای علنی حدود

س ﴿ ۱۸۴ ﴾ - آیا حدود و تعزیرات در جرایمی که باعث سلب امنیت مالی و ناموسی مردم می‌شود و این جرایم به صورت علنی انجام

می‌گردد را می‌توان در دید همگان اجرا کرد یا اجرای علنی حد، ویژه‌ی زنا می‌باشد؟

ج - زمان، مکان و پنهانی یا آشکار بودن اجرای حدود شرعی باید تابع مصالح فعلی باشد و در اجرای حدود لازم است از هر عملی که باعث بدآموزی یا انحراف افکار مردم یا دیگر عوارض اجتماعی می‌گردد، خودداری شود.

□ عید نوروز

س ﴿ ۱۸۵ ﴾ - یکی از سنت‌های ملی ایرانیان برپایی عید نوروز است و پیرایه‌هایی نیز برای آن قرار داده شده است؛ مانند: مراسم چهارشنبه‌سوری و سیزده‌به‌در. در طول سال‌های اخیر برپایی این مراسم افزوده بر بجا گذاشتن تلفات و خسارت‌های جانی و مالی، باعث هتک حرمت مسایل شرعی نیز شده است و به‌ویژه در روز سیزده‌به‌در در صحراها و بیابان‌ها برخی علاوه بر اختلاط محرم و نامحرم به رقص و پایکوبی و انجام برخی محرمات دیگر می‌پردازند. از آن‌جا که متأسفانه روزبه‌روز این‌گونه سنت‌ها در حال رواج است، حکم شرعی درباره‌ی این عید و پیرایه‌های آن و نیز وظیفه‌ی متدینان در قبال آن چیست؟

ج - عید نوروز از چهره‌های درخشان طبیعت است و از آن‌جا که در نوروز، صفای طبیعت باعث شادمانی و سرور و ارتباطات فامیلی می‌گردد، اگر از عوارض و مفاسد جانبی به‌دور باشد، بسیار پسندیده است و لازم است از آن در راستای نوسازی جامعه و افراد استفاده نمود.

□ چهارشنبه‌سوری

س ﴿ ۱۸۶ ﴾ - خرید و فروش ترقه و انجام چهارشنبه‌سوری و سیزده‌به‌در با اعتقاد به نحسی عدد سیزده و احیای مظاهر ملی‌گرایی؛ مانند:

تخت جمشید که متأسفانه این کارها مورد تشویق قرار گرفته است، چه حکمی دارد؟

ج - اگر انجام این گونه امور، زیان و مخاطره‌ای در بر نداشته باشد؛ هرچند مربوط به گذشتگان و ایران باستان باشد، اشکال ندارد و اگر کنترل شود و باعث شادی همگانی جامعه گردد و جنبه‌ی ارتجاعی و دین‌زدایی به خود نگیرد، ناپسند نیست.

□ اعتیاد

س ﴿ ۱۸۷ ﴾ - اعتیاد به مواد مخدر و مالی که در آن راه مصرف می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - استفاده از مواد مخدر اگر به اعتیاد فرد یا استفاده‌ی دیگر افراد جامعه بینجامد، حرام و نوعی افساد است، ولی آن دسته از موادی که مالی به‌شمار می‌رود و چون تریاک با فرض حرام بودن استفاده، از مال بودن خارج نمی‌شود و اگر کسی با کمبود مالی، هزینه‌ی زندگی را برای چنین موادی صرف کند، مرتکب حرام شده است؛ اگرچه معتاد نباشد یا درآمد وی از خود باشد.

□ مصرف سیگار

س ﴿ ۱۸۸ ﴾ - امروزه، برای سیگار، ضررهای زیادی ثابت شده است و افزوده بر آن، مصرف آن در مکان‌های همگانی باعث آزار و اذیت مردم می‌شود، از نظر شرعی کشیدن سیگار چه حکمی دارد؟

ج - مصرف سیگار هرچند بیهوده و زیان‌بار است، حرام نمی‌باشد. البته، استفاده از آن در مراکز همگانی و وسیله‌ی نقلیه یا در محیط خانواده، اگر باعث آزار شود، حرام می‌باشد و دور از اخلاق اسلامی شمرده می‌شود.

س ﴿ ۱۸۹ ﴾ - استعمال دخانیات در اماکن عمومی باعث آزار و اذیت دیگران و زیان بدنی آنها می‌شود؛ حال با این وجود، آیا اقدام به آن جایز است؟

ج - اگر باعث آزار دیگری شود که به آن راضی نباشد، جایز نیست.

س ﴿ ۱۹۰ ﴾ - استعمال دخانیات در ادارات دولتی و اماکن همگانی چه حکمی دارد؟

ج - اگر برخلاف مقررات داخلی ادارات و اماکن همگانی باشد یا باعث آزار و ناراحتی دیگران یا زیان رساندن به آنان شود، جایز نیست.

□ امر به معروف و نهی از منکر

س ﴿ ۱۹۱ ﴾ - آیا امر به معروف و نهی از منکر، تنها وظیفه‌ی حکومت است یا مردم نیز در انجام این امر تکلیف دارند؟

ج - آگاهی یافتن از احکام امر به معروف و نهی از منکر و مراتب آن، بر هر مکلفی لازم است و در مراتب شدید که زمینه‌های درگیری را در پی دارد، هرگونه اقدامی بدون هماهنگی نظام اسلامی جایز نیست.

س ﴿ ۱۹۲ ﴾ - متأسفانه چندی است که جامعه دچار بلاهای نگران‌کننده؛ مانند: سیل، زلزله، خشک‌سالی، بیماری و مرگ‌های ناگهانی می‌گردد، برای دفع بلاها چه باید کرد؟

ج - دسته‌ای از بلاها یا بر اثر فقر و نادانی همگانی است که باید با رشد و ارتقای فرهنگی برطرف گردد و پاره‌ای دیگر بر اثر گناهان بسیار است که باید با توبه و تزکیه‌ی همگانی برطرف شود و برخی نیز قهری و از لوازم طبیعی است که باید با صبر و بردباری آن را پذیرفت.

◆◆ نذر ◆◆

س ﴿ ۱۹۳ ﴾ - کسانی که برای ایام محرم یا ایام دیگر، نذرهایی دارند، ولی صیغه‌ی نذر نخوانده‌اند و تنها نیت نذر را داشته‌اند، آیا می‌توانند زمان انجام نذر را تغییر دهند یا آن را تبدیل نمایند؟

ج - اگر نذر را با اراده‌ی جدی در دل تحقق بخشیده‌اند؛ هر چند لفظ و صیغه‌ای برای آن نخوانده باشند، باید برابر آن رفتار نمایند و نمی‌توانند آن را تبدیل نمایند.

س ﴿ ۱۹۴ ﴾ - کسی که می‌گوید اگر بیمار من خوب شد، فلان کار را انجام می‌دهم، یا اگر کارم انجام گرفت چنین عملی انجام می‌دهم، آیا نیت وی، نذر به‌شمار می‌آید تا عمل به آن واجب باشد؟ یا لازم است صیغه‌ی نذری که در رساله‌ها نوشته شده است خوانده شود تا نذر تحقق یابد؟

ج - اگر اراده‌ی جدی در پی تحقق نذر داشته باشد، بدون لفظ و با نیت تنها نیز نذر تحقق می‌یابد و وفای به آن واجب است.

▣ مسابقات ورزشی

س ﴿ ۱۹۵ ﴾ - ورزش‌های رزمی و خشن؛ مانند: بکس و کاراته، از نظر شرعی چه حکمی دارد؟ برد و باخت در آن چگونه است؟

ج - همه‌ی ورزش‌های خشن، قاعده و قانون خاص دفاعی خود را دارد و زیان جدی در آن نیست و از لحاظ شرعی جایز می‌باشد و جوایز اعطایی در آن از باب تشویق است و نه مرافقه و از این جهت اشکال ندارد.

س ﴿ ۱۹۶ ﴾ - در برخی مسابقات ورزشی، شرط‌بندی‌هایی صورت می‌گیرد؛ مانند آن که اگر شما برنده شدید، یک وعده غذا می‌دهم، شرط‌بندی در مسابقات یا کارت بازی کودکان و مالک شدن کارت طرف

مقابل در صورت برنده شدن، چه حکمی دارد؟

ج - شرط بندی در موارد مذکور الزام آور نیست و وفای به آن

واجب نمی باشد و اجبار بر عمل به شرط یاد شده حرام است.

س ﴿ ۱۹۷ ﴾ - اهدای هدایا و جوایز در مسابقات ورزشی به برندگان،

توسط مؤسسه یا شخص دیگری غیر از دو طرف مسابقه، چه حکمی

دارد؟

ج - اشکال ندارد.

احکام
بین

بخش هشتم:

احکام پزشکی

□ مراجعه به پزشک ناهمگون

س ﴿ ۱۹۸ ﴾ - مراجعه‌ی زن به پزشک مرد یا رادیولوژی، سونوگرافی، تزریقات و جراحی زنان توسط مردان با وجود پزشک زن و انجام این اعمال توسط زنان چه حکمی دارد؟

ج - مراجعه به پزشک مرد اگر ضرورت نداشته باشد یا به لمس و نظر به بدن زن نیاز داشته باشد، حرام است و بر نظام و مردم واجب است که کمبود موجود در این زمینه را با ارتقای علمی بانوان برطرف سازند و رعایت نکردن مسایل شرعی در زمینه‌ی تزریقات، تحت هیچ عنوانی جز ضرورت‌های نادر، پذیرفته نیست.

س ﴿ ۱۹۹ ﴾ - مراجعه‌ی مردان به پزشک زن با وجود پزشک مرد چه حکمی دارد؟

ج - در مراجعه‌ی پزشکی تفاوتی میان زن و مرد نیست و باید رعایت هم‌جنس شود؛ مگر در موارد ضروری و اندک که نظام و مردم باید در جهت رفع کمبودها در این زمینه به صورت جدی گام‌های بلندی را بردارند.

س ﴿ ۲۰۰ ﴾ - در بیمارستان‌ها و مراکز پزشکی، دانش‌جویان پسر برای آموزش، به معاینه‌ی بخش‌های مختلف بدن بیمار زن و دانش‌جویان

دختر نیز به معاینه‌ی بخش‌های مختلف بدن بیمار مرد می‌پردازند، این امر - با توجه به این که موضوعی آموزشی است و در برنامه‌ی تربیت پزشکان قرار دارد - چه حکمی دارد و حدود آن چیست؟

ج - اگر رفع نیاز پزشکی کشور وابسته بر این امر باشد، در حد رفع نیاز اشکال ندارد، ولی صرف آموزش مجوز نمی‌شود و باید نظام برای رفع نیاز پزشکی کشور توسط هم‌جنس، اقدام جدی و قانونی داشته باشد.

س ﴿ ۲۰۱ ﴾ - برای معالجه‌ی زنان، در صورتی که پزشک زن وجود دارد، ولی احتمال می‌رود متخصص مرد بیمار را بهتر درمان کند، تکلیف چیست؟

ج - تنها تخصص بیش تر باعث نمی‌شود که زن به پزشک مرد مراجعه نماید، مگر آن که ضرورت یا احتمال خطری در میان باشد.

□ لزوم تحقیق در مراجعه به پزشک

س ﴿ ۲۰۲ ﴾ - آیا خانم‌ها می‌توانند بدون تحقیق از وجود پزشک زن، به نزد پزشک مرد بروند؟

ج - در صورتی که مراجعه، لمس و نظر غیر جایز را در بر داشته باشد و تحقیق، سبب تأخیر در معالجه نشود و بیمار از این جهت دچار مشکل نشود، تحقیق ضرورت دارد.

□ نطفه‌ی زن و مرد بیگانه

س ﴿ ۲۰۳ ﴾ - زنی از شوهر خود بچه‌دار نمی‌شود، آیا جایز است نطفه‌ی مرد دیگری غیر از شوهر به وسیله‌ی دستگاه در رحم او قرار داده شود و به این وسیله حامله گردد و اگر جایز است، آیا همه‌ی احکام مادر و فرزندی؛ مانند: محرمیت و ارث بر وی جاری می‌گردد؟

ج - عمل مذکور اگر وابسته به لمس و نظر حرام نباشد و در صورت

امکان از طریق پزشک هم جنس انجام شود، اشکال ندارد و کودک مانند زن است و شوهر زن، تنها صاحب رحم است نه صاحب نطفه و صاحب نطفه نیز صاحب رحم نمی‌باشد و هیچ کدام در این میان نقشی ندارند.

□ پیش‌گیری از بارداری

س ﴿ ۲۰۴ ﴾ - بستن لوله‌های رحم برای کنترل جمعیت چه حکمی دارد؟

ج - بستن لوله‌ها برای جلوگیری از حمل، نقص عضو شمرده می‌شود و جایز نیست. لازم است برای کنترل جمعیت، با رشد فرهنگی، راه‌های دیگر را ترویج و آموزش داد.

س ﴿ ۲۰۵ ﴾ - برای جلوگیری از بارداری، عمل جراحی انجام می‌شود؛ خواه در مرد باشد یا در زن، در صورتی که عمل جراحی باعث عقیم شدن زن و مرد شود، آیا این عمل جایز است؟

ج - برای پیش‌گیری، راه‌های دیگری وجود دارد و بستن لوله برای جلوگیری از حمل، عنوان نقص عضو را دارد و حرام می‌باشد و در هرگونه عمل جراحی روی زن، رضایت شوهر کافی نیست و اگر عمل جراحی توسط غیر هم‌جنس باشد، لمس و نظر در آن گناه می‌باشد و حرام است.

□ خرید و فروش کلیه

س ﴿ ۲۰۶ ﴾ - آیا می‌توان عضوی از اعضای بدن؛ مانند: کلیه را به دیگری فروخت یا هدیه داد یا وصیت کرد که پس از فوت، آن را به گونه‌ی رایگان یا با پول بردارند و به دیگری بدهند؟

ج - اگر شخصی بخواهد عضوی از اعضای بدن خود را که نقص و ضرر چندانی در او ایجاد نمی‌کند، برای نمونه، کلیه خود را به

دیگری هدیه کند یا بفروشد یا وصیت کند که پس از مرگ خود، آن عضو در برابر پول یا رایگان برداشته و به دیگری داده شود؛ چنانچه به غیر مسلمانی داده نشود، اشکال ندارد.

□ سقط جنین

س ﴿۲۰۷﴾ - حکم سقط جنین چیست؟ در صورت ارتکاب، کفاره‌ی آن چیست و بر عهده‌ی کیست؟

ج - حرام است و دیه دارد و دیه‌ی آن در حال نطفه بودن، بیست مثقال شرعی طلای سکه‌دار است که هر مثقال آن هجده نخود است و اگر علقه - خون بسته - باشد، چهل مثقال و اگر مضغه - پاره گوشت - باشد، شصت مثقال و اگر استخوان شده باشد، هشتاد مثقال و اگر گوشت آورده است، ولی هنوز روح در آن دمیده نشده باشد، صد مثقال و اگر روح دمیده شده است؛ چنانچه پسر باشد، هزار مثقال، و اگر دختر باشد، پانصد مثقال است. البته، در مورد پرداخت آن؛ چنانچه خود زن دارویی خورده باشد که باعث سقط شده است، باید خود، آن را بپردازد و اگر پزشکی مرتکب آن شود، دیه بر عهده‌ی دکتر است.

□ ضمانت پزشک

س ﴿۲۰۸﴾ - پزشکی به علت فقر مالی بیمار که توان پرداخت اجرت عمل جراحی را ندارد از معالجه و جراحی بیمار اورژانسی اجتناب می‌کند و در نتیجه بیمار فوت می‌کند یا عمل جراحی در روزهای دیگر به اندازه‌ی همان روز نمی‌تواند مفید باشد، آیا پزشک در این صورت ضامن است؟ چنانچه تأخیر در این امر منجر به مرگ یا عوارض دیگر شود، آیا این کار غیر شرعی نیست؟

ج - پزشک یا اهمال کننده، ضامن فوت یا عوارض ذکر شده

نیستند؛ هرچند در صورت کوتاهی کردن در حفظ نفس یا معالجه‌ی واجب، گناه کار می‌باشد.

□ دیه‌ی عقیم کردن

س ﴿ ۲۰۹ ﴾ - آیا به پزشکی که مرد یا زن را عقیم می‌کند، دیه تعلق می‌گیرد؟

ج - ضمن حرمت و معصیت این کار، دیه بر عهده‌ی پزشک می‌باشد، ولی به شخص درخواست کننده داده نمی‌شود، بلکه به نزدیکان شخص می‌رسد.

□ تشریح

س ﴿ ۲۱۰ ﴾ - تشریح مرده‌ی مسلمان چه حکمی دارد؟

ج - در صورتی که نیاز پزشکی کشور اسلامی به آن بستگی داشته باشد، اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۱۱ ﴾ - در پزشکی قانونی، بدن برخی از درگذشتگان را بدون آگاهی اولیای آن‌ها و بدون آن که شاکی و مسأله‌ی خاصی در میان باشد، کالبدشکافی می‌کنند و برخی از اعضای وی را برمی‌دارند، آیا این عمل جایز است؟ هم‌چنین کالبد شکافی زن، توسط مرد نامحرم و بر عکس چه حکمی دارد؟

ج - کالبد شکافی و قطع اعضا، جز در موارد ضروری و نیز توسط غیر هم‌جنس با وجود هم‌جنس، جایز نیست.

س ﴿ ۲۱۲ ﴾ - آیا به قطع اعضا و جوارح مرده، دیه تعلق می‌گیرد؟ دیه‌ی آن چقدر است؟

ج - قطع اعضا و جوارح میّت حرام است و به آن دیه تعلق می‌گیرد و دیه‌ی آن به حسب دیه‌ی اعضای جنین و پیش از دمیده شدن روح محاسبه می‌شود.

□ دفترچه درمانی

س ﴿ ۲۱۳ ﴾ - نوشتن داروی بیمار در دفترچه‌ی دیگری برخلاف قانون
است، اقدام به این کار از سوی پزشک چه حکمی دارد؟
ج - عمل برخلاف قانون جایز نیست و موجب ضمان است.

احکام نوبین

بخش هفتم:

احکام فرهنگی

□ ماهواره

س ﴿ ۲۱۴ ﴾ - استفاده از آنتن ماهواره - با توجه به این که برنامه‌های مخرب نیز دارد - برای آگاهی از برنامه‌های علمی یا قرآنی و مانند آن که از طریق ماهواره و توسط دولت‌های عربی یا کشورهای دیگر پخش می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - در صورتی که فرد یا خانواده‌ای، سطح دینی و فرهنگی مناسبی داشته باشد و مبتلا به استفاده‌ی حرام آن نشود، اشکال ندارد.

□ تلویزیون

س ﴿ ۲۱۵ ﴾ - در سال‌های اخیر، سیمای جمهوری اسلامی، مسابقاتی برگزار می‌کند که شرکت‌کنندگان در آن مسابقه، پسران و دختران به صورت مختلط و تماشاچیان نیز زنان و مردان هستند و برخی حرکات زننده؛ مانند: دویدن دختران در حضور نامحرم صورت می‌گیرد و مجری برنامه هم به شیوه‌ی غالب، زنان و دختران جوان می‌باشند، مانند: مسابقه‌ی ۲۰ در شبکه‌ی سوم تلویزیون، حکم شرعی در برپایی این‌گونه مسابقات و شرکت در آنها و نمایش آن از تلویزیون - که باعث عادی شدن روابط دختران و پسران و ریختن حُجب و حیای دختران می‌شود - چیست؟

ج - هرگونه ارتباط مختلط اگر دور از مفاسد اخلاقی باشد و رشد و ارتقای فکری و فرهنگی را به همراه داشته باشد، اشکال ندارد.

▣ شعبده بازی

س ﴿ ۲۱۶ ﴾ - شعبده بازی و دعوت از افراد شعبده باز و صرف هزینه در این امور چگونه است؟

ج - تردستی یا شعبده بازی، اگر باعث انحراف نشود، اشکال ندارد و بهتر است توضیح داده شود تا زمینه‌ی آگاهی مردم عادی را به دنبال داشته باشد.

▣ فال‌گیری

س ﴿ ۲۱۷ ﴾ - زنان یا مردانی که در کنار خیابان‌ها و پیاده‌روها نشسته و برای مردم فال می‌گیرند و از گذشته و آینده خبر می‌دهند، آیا کار آنها مشروعیت دارد و پول دادن به آنان جایز است؟

ج - انجام این گونه امور یا دامن زدن به آن، از رسوبات ارتجاع و ناآگاهی مردم است و باید از آن پرهیز داشت؛ اگرچه توان‌مندی‌هایی در این زمینه وجود دارد که در اختیار این افراد وامانده نیست و صرف هر گونه مالی در این زمینه، تضییع مال می‌باشد و حرام است؛ مگر آن که دهنده‌ی مال، قصد هبه و کمک به این افراد ناتوان را داشته باشد.

▣ علوم غریبه

س ﴿ ۲۱۸ ﴾ - آیا پی‌گیری رمل و جفر جایز است؟ حکمت عدم نامشروع بودن علوم غریبه چیست؟

ج - پی‌گیری رمل و جفر به خودی خود حرام نیست، ولی عمل به آنچه از رمل و جفر استخراج می‌شود ممکن است صحیح نباشد؛ زیرا مخالفت با واقع در آن زیاد است. البته، اگر کسی به آنچه استخراج شده است یقین یابد و مربوط به شخص خود باشد و عمل به آن به کسی ضرری نزند یا مخالفتی با شرع نداشته باشد، اشکال ندارد.

□ احضار ارواح

س ﴿ ۲۱۹ ﴾ - آیا احضار ارواح جایز است؟

ج - در صورتی که توان آن را داشته باشد، اشکال ندارد.

□ تکثیر برگه‌های نقل خواب

س ﴿ ۲۲۰ ﴾ - برگه‌هایی با نقل خواب از برخی افراد توزیع می‌شود و در

آن ذکر می‌شود که چند بار از روی آن نوشته یا آن را تکثیر نمایید و در غیر این صورت، حادثه‌ی بدی برای شما اتفاق خواهد افتاد، آیا بی‌اعتنایی به این گونه نوشته‌ها رواست؟

ج - نوشته‌هایی حاکی از این است که حضرات معصومان علیهم‌السلام یا آقا

امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) پیش‌تر به خواب عقب‌مانده‌های افراد جامعه می‌آید تا خوبان و بزرگان، امری است که از قدیم، توسط دسته‌های خاصی برای مردم ساده و زودباور، اعمال، نشر و ترویج می‌شده است و باید به کلی از آن پرهیز داشت.

□ لطیفه‌گویی

س ﴿ ۲۲۱ ﴾ - گفتن یا شنیدن لطیفه‌های رایج در کشور که تمسخر قشر،

قوم یا مناطقی از مردم کشور را در بر می‌گیرد، چه حکمی دارد؟

ج - هر گونه لطیفه‌گویی که استهزا و تمسخر فرد یا گروهی را در برداشته باشد، حرام است.

□ ریش تراشی و کراوات

س ﴿ ۲۲۲ ﴾ - تراشیدن ریش و استفاده از کراوات چه حکمی دارد؟

ج - تراشیدن ریش چون خلاف سیره‌ی قطعی اهل دیانت است، حرام می‌باشد و استفاده از کراوات یا پایون؛ چون امروزه نشان‌گر ایده‌ی خاصی نیست و مانند بسیاری کلاه‌ها تنها گونه‌ای پوشش زینتی است، اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۲۳ ﴾ - اجرتی که شخص سلمانی برای ریش تراشی یا زنانه آرایش نمودن مردان دریافت می‌کند، چه حکمی دارد؟

ج - اجرت ریش تراشی یا هرکار حرامی، حرام می‌باشد.

س ﴿ ۲۲۴ ﴾ - پوشیدن لباس‌هایی که عکس یا علامت مربوط به کشورهای غربی روی آن نقش بسته است، چگونه می‌باشد؟

ج - استفاده از این گونه لباس‌ها که ترویج فرهنگ کفر و مهاجم بر اسلام است، اشکال دارد.

س ﴿ ۲۲۵ ﴾ - گاهی مشاهده می‌شود که برخی از افراد در مجالس عقد و عروسی و عده‌ای در دید عموم اقدام به نصب کراوات و پاپیون بر روی پیراهن خود می‌نمایند، حکم شرعی استفاده از این گونه امور چیست؟

ج - امروزه که کراوات نماد قوم و ملت خاصی نیست و تنها حکایت از نوعی تجدد می‌کند، هم‌چون کلاه شاپگاه است و اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۲۶ ﴾ - استفاده از کراوات و لباس‌های بیگانه چه حکمی دارد؟

ج - لباس اهل ایمان؛ مانند: انگشتر عقیق و محاسن، ارزش و موقعیت ویژه‌ی خود را دارد و سزاوار مؤمن است، ولی چون امروزه کراوات، پاپیون، کلاه لبه‌دار و کلاه‌های گوناگون، نوعی تشخیص است و همانندی با قوم و ملیتی به‌شمار نمی‌رود، استفاده از آن اشکال ندارد.

□ بلند گذاشتن ناخن

س ﴿ ۲۲۷ ﴾ - بلند گذاشتن بیش از حد ناخن‌های دست که افزوده بر

منافات داشتن با اصول بهداشتی، نوعی تقلید از بیگانگان محسوب می‌گردد، چه حکمی دارد؟

ج - اگر رعایت بهداشت فردی آن بشود، اشکال ندارد.

□ تقلب در امتحان

س ﴿ ۲۲۸ ﴾ - اگر دانش‌آموز یا دانشجویی در امتحانات با تقلب، نمره‌ی

قبولی کسب کند و به مرحله‌ی بالاتر برود و از مزایای آن استفاده کند،

حکم استفاده از این مزایا چیست؟

ج- تقلب حرام است، ولی اگر تخصص و مهارت لازم را برای کاری که برای آن استخدام شده دارد و مقررات استخدام رعایت شده باشد، استخدام و دریافت حقوق اشکال ندارد.

□ بازی‌های قمارگونه

س ﴿ ۲۲۹ ﴾ - بازی‌هایی در بیش‌تر پارک‌ها و مکان‌های عمومی رایج گردیده است که فرد، سکه‌ای را در دستگاه قرار می‌دهد و ممکن است چیزی برنده شود، آیا به این بازی‌ها قمار گفته می‌شود؟ حکم این بازی‌ها چیست؟

ج- اگر برد و باخت دارد، جایز نیست و پول پرداخت شده به حرام به یک‌دیگر داده شده است و مجوز شرعی ندارد.

□ رشوه‌خواری

س ﴿ ۲۳۰ ﴾ - متأسفانه، رشوه‌خواری در خیلی از مراکز، در حال رواج است و در صورت نپرداختن رشوه، بسیاری از کارها انجام نمی‌شود، حکم شرعی در این زمینه چیست؟

ج- اگر کسی به خاطر سرعت بخشیدن به کار، بخششی با رضایت دیگری دریافت کند، اشکال ندارد، ولی اگر برای کار خلاف یا ضایع کردن حقی از دیگران چیزی دریافت کند، رشوه و حرام است.

س ﴿ ۲۳۱ ﴾ - گاهی مشاهده می‌شود که برخی کارمندان از مراجعه کنندگان به ادارات در برابر انجام کارشان تقاضای رشوه می‌کنند، آیا این کار جایز است و مصرف این پول چه حکمی دارد؟

ج- وظیفه‌ی پیش‌گیری از رشوه بر عهده‌ی نظام، سیستم اداری و سپس مردم است و اگر کسی ببیند با عدم پرداخت آن اختلال جدی در کار وی ایجاد می‌شود، اشکال ندارد؛ البته پرداخت انعام و هدیه در برابر خدمت قانونی، اشکال ندارد.

□ شطرنج و پاسور

س ﴿ ۲۳۲ ﴾ - حکم بازی با شطرنج و پاسور چیست؟

ج - بازی با آلاتی که مخصوص قمار است؛ هرچند برد و باخت نداشته باشد، حرام است و در غیر آن مورد نیز با شرط برد و باخت، حرام می‌شود. البته، ممکن است چیزی در زمانی آلت قمار باشد و در زمانی نباشد؛ مانند: شطرنج که امروزه آلت قمار به شمار نمی‌آید و پاسور نیز اگر تنها حالت بازی داشته باشد، مانند حالت مرسوم میان کودکان، اشکال ندارد؛ هرچند بازی قماربازها با پاسور، قمار می‌باشد و حرام است.

□ سگ بازی

س ﴿ ۲۳۳ ﴾ - سگ بازی و آوردن آن به خانه و ماشین و خیابان که نوعی تقلید از بیگانگان است، چه حکمی دارد؟

ج - نظافت و بهداشت فردی و همگانی و عوامل پیشگیری از آلودگی‌ها را باید با دوسازی حیوانات از محیط زندگی خانوادگی و اجتماعی انسان فراهم ساخت؛ از پشه، مگس، سوسک، مرغ و کبوتر گرفته تا ناهنجاری‌های حاد حیوانات نجس و کثیف که ارمغان فرهنگ بیمار و آلوده‌ی غرب است. البته، ترویج و نگه‌داری حیوانات نجس و کثیف به گونه‌ای که همسویی با کفار باشد، حرام است و قانون باید آن را مورد کنترل قرار دهد.

◆ ﴿ موسیقی ﴾ ◆

س ﴿ ۲۳۴ ﴾ - مرسوم است که در جشنواره‌های هنری از گروه‌های سرود با ادوات و ابزاری مانند: دو تار، سه تار، پیانو، تنبک، دایره و چوب، رقص دسته جمعی انجام می‌گیرد، تکلیف شرعی در این موارد چیست؟ اگر اشکال شرعی دارد، مشاهده می‌شود که این امور در سیمای

جمهوری اسلامی پخش می‌گردد، استفاده از آن برای بیننده چه حکمی دارد؟

ج - تشکیل چنین جشنواره‌هایی در کشور که به گونه‌ی غالب همراه غفلت و سرگرمی است و زمینه‌ی رشدی ندارد و گذشته از آن، استفاده و بهره بردن از بودجه‌ی همگانی در این گونه موارد غیر ضروری را سبب می‌شود و صرف بودجه در آن جایز نیست، معصیت می‌باشد؛ مگر آن که با بسترسازی‌های مناسب، این امور در جهت رشد فرهنگ دینی قرار گیرد.

س ﴿۲۳۵﴾ - آیا شنیدن همه‌ی برنامه‌های صدا و سیما از نظر شرعی رواست؟

ج - حرمت و جواز موسیقی و آواز بستگی به ماهیت امور همراه آن دارد و عنوان مرکز آرایه کننده‌ی آن، نقش چندانی در حکم ندارد؛ اگرچه باید با بسترسازی سالم و الگوی درست، این امور را در صدا و سیما عملی نمود تا زمینه‌ی استفاده‌ی درست یا آموزش آن، شرعی باشد.

س ﴿۲۳۶﴾ - با توجه به ترویج موسیقی از طرف برخی مراکز فرهنگی، گفته می‌شود غنا حرام است و موسیقی اشکال ندارد؛ تفاوت میان غنا و موسیقی چیست؟ برخی نیز می‌گویند موسیقی اصیل و سنتی اشکال ندارد، حکم اسلام در این امور چیست؟

ج - موسیقی، استفاده از آلات غنایی است و غنا خواندن بر اساس ریتم موزون است و به این معنا دلیلی بر حرمت غنا و طرب نمی‌باشد و تنها حرمت در عوارض جنبی و مفاسد همراه آن است؛ هر چند استفاده از این امور باید تناسب خود را داشته باشد و سبکسرانه (جلف) و زیان بار نباشد.

س ﴿ ۲۳۷ ﴾ - شنیدن آهنگ‌هایی که از صدا و سیما پخش می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - ملاک روا بودن این آهنگ‌ها، امور همراه آن می‌باشد و صرف عنوان صدا و سیما ملاک جواز آن به‌شمار نمی‌آید.

س ﴿ ۲۳۸ ﴾ - شرکت در مجالس عروسی یا جشن‌هایی که در آن برنامه‌ی موسیقی اجرا می‌شود، چگونه است؟

ج - اگر مایه‌ی غفلت و بدآموزی یا تضعیف روحیه‌ی دینی باشد، جایز نیست.

س ﴿ ۲۳۹ ﴾ - شنیدن موسیقی و شرکت در مجالس عروسی و جشن‌هایی که از نوارهای ترانه استفاده می‌شود، چگونه است؟

ج - اگر موجب غفلت و بدآموزی یا تضعیف روحیه‌ی دینی باشد، جایز نیست.

س ﴿ ۲۴۰ ﴾ - معنای غنا و حکم آن را بیان فرمایید؟

ج - آواز خوش، صوت، صدا و صرف موسیقی، حرام نیست؛ حتی اگر صدا کشیده شود یا ترجیع و طرب داشته باشد، بلکه ملاک حرمت، آن است که به واسطه‌ی همراه ساختن آن با گناهان دیگری، مانند: کلام بیهوده و باطل یا مفاسدی، موجب غفلت و دین ستیزی شود.

س ﴿ ۲۴۱ ﴾ - زمزمه‌هایی به گوش می‌رسد مبنی بر این که در مدارس، کلاس موسیقی به عنوان یک درس قرار داده شود، آیا مسؤولان فرهنگی کشور از نظر شرعی مجاز به انجام چنین امری هستند؟

ج - باید مجتهدان آگاه به مسایل و آشنا به غنا و موسیقی و هم‌چنین نظام اسلامی در سطح بالای علمی و فکری برای سامان بخشیدن به امر غنا و موسیقی، تا دیر نشده، اقدام صحیح جدی و فوری داشته باشند و این امر را به صورت کارشناسی، برابر موازین

شرعی بازشناسی کنند تا ترویج موسیقی‌های حرام در برابر حرمت‌های بدون دلیل، باعث انحطاط جامعه‌ی اسلامی در این زمینه نگردد.

س ﴿ ۲۴۲ ﴾ - آیا موسیقی سنتی که میراث ملی ایران می‌باشد، حرام است؟

ج - سنتی بودن سبب روا بودن چیزی نیست و باید برای حرام یا حلال بودن هر چیزی، ملاک آن را دنبال نمود.

س ﴿ ۲۴۳ ﴾ - گوش دادن به نوارهایی که توسط وزارت ارشاد یا حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات تهیه می‌شود و از نظر آنان مجاز است، چه حکمی دارد؟

ج - ملاک در حرام یا حلال بودن، فتوای شرعی است و جایز دانستن آن توسط مراکز یادشده یا توزیع ادارات، نقشی در آن ندارد.

س ﴿ ۲۴۴ ﴾ - شرکت کردن در مجالس جشن و عروسی که در آن برنامه‌های موسیقی اجرا می‌شود، چگونه است؟

ج - اگر سبب غفلت و تباهی یا تضعیف روحیه‌ی دینانت باشد، حرام است.

س ﴿ ۲۴۵ ﴾ - حکم شنیدن موسیقی‌های صدا و سیما یا وزارت ارشاد و ساخت، آموزش و خرید و فروش ابزار آلات موسیقی چیست؟

ج - دلیلی بر حرمت صرف غنا و موسیقی نمی‌باشد و آنچه در شرع آمده است نسبت به انواع طاغوتی آن، در زمان خلفای جور می‌باشد و نظام اسلامی باید در ترسیم صحیح حکم موسیقی گام بلند و آگاهانه‌ای بردارد.

س ﴿ ۲۴۶ ﴾ - ضرب، دف و دایره زدن در مجالس ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام چه حکمی دارد؟ در برخی جلسات - به ویژه زنانه - گروه‌هایی با گرفتن

مبالغ سنگین، با این آلات به اجرای برنامه می‌پردازند و در برابر اعتراضات، به سخن معصومین علیهم‌السلام که فرمودند: «در شادی ما شاد و در عزای ما عزادار باشید» استناد می‌کنند، آیا این‌گونه حرکات، باعث رضایت اهل بیت علیهم‌السلام و در راستای این حدیث شریف است و امری مشروع به شمار می‌رود؟ دعوت از این گروه‌ها و افراد و پول دادن به آن‌ها چه حکمی دارد؟

ج - شادی و سرور در مجالس اولیای دین اگر همراه گناه و معصیت باشد، حرام است، ولی اگر تنها آواز و استفاده از موسیقی و آلات آن باشد، اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۴۷ ﴾ - برابر برنامه‌ریزی اعلام شده، بناست خانه‌های موسیقی و هنرستان‌هایی در این رابطه در شهرستان‌ها تشکیل شود که با عکس العمل مردم مواجه شده است، در این رابطه، تکلیف مؤمنان چیست؟
ج - اگر اداره‌ی چنین مراکزی برابر مصالح نظام اسلامی باشد و فراخوان‌رویارویی با موسیقی ضد اخلاقی توسط سیستم شایسته‌ی دینی دنبال شود، بسیار لازم است.

س ﴿ ۲۴۸ ﴾ - کمیته‌ی امداد و برخی نهادها و ادارات در مراسم عروسی یا جمع‌آوری کمک‌های مردمی، از گروه‌های ارکستر موسیقی و گروه‌های سرود پسر و دختر استفاده می‌کنند، آیا این امر جایز است؟
ج - جمع‌آوری کمک‌های مردمی اگر مصرف صحیح داشته باشد و از راه حرام به دست نیاید، اشکال ندارد و تنها عنوان موسیقی، غنا و ارکستر، دلیل حرام یا حلال بودن چیزی نیست.

س ﴿ ۲۴۹ ﴾ - متأسفانه برخی متصدیان فرهنگی کشور نویسندگان طاغوتی را تشویق می‌کنند یا با برپایی جشنواره‌های موسیقی، هدیه‌هایی به عنوان تشویق به موسیقی‌دانان می‌پردازند، صرف بیت‌المال مسلمین در این راستا و دادن هدیه از بیت‌المال به این‌گونه

افراد و به صورت کلی، چنین حرکتی در نظام جمهوری اسلامی چه حکمی دارد؟

ج - دامن زدن به این گونه امور، بدون هدف و انگیزه‌ی دینی جایز نیست و استفاده کردن بودجه‌ی همگانی در راه آن حرام است؛ مگر آن که انگیزه و هدف آن به گونه‌ای درست، تقویت شعایر دینی و براندازی فساد، فحشا و خوانندگی‌های غیراخلاقی باشد.

س ﴿ ۲۵۰ ﴾ - بر روی برخی نوارهای قرآن، تواشیح و سخنرانی عبارت «حقوق تکثیر محفوظ است» نوشته شده است، در این صورت، تکثیر این نوارها به منظور ترویج فرهنگ دینی چه حکمی دارد؟
ج - رضایت صاحب نوار در جواز تکثیر آن شرط است.

□ حق تألیف

س ﴿ ۲۵۱ ﴾ - حق التألیف چه حکمی دارد و آیا می‌توان بدون اجازه‌ی نویسنده، کتاب وی را چاپ کرد؟

ج - حق تألیف و قانون حفظ حقوق مؤلفان و پدیدآورندگان ثابت است و چاپ کردن کتاب بدون نظر نویسنده جایز نیست.

س ﴿ ۲۵۲ ﴾ - آیا برای ترویج دین، جایز است هرکسی کتاب‌های دینی را چاپ کند با آن که روی جلد آن نوشته شده است: حق طبع محفوظ است؟

ج - کسی که کتابی تألیف می‌کند، محصول زحمت و نتیجه‌ی کار اوست و تنها وی مالک آن شناخته می‌شود و این حق را دارد که دیگران را از تصرفی مانند تکثیر و چاپ آن منع نماید و در صورت منع، تصرف در آن جایز نمی‌باشد. البته، تنها استفاده‌ی از آن، تصرف نیست تا گفته شود تکثیر و تجدید چاپ نیز مانند استفاده، تصرف در نتیجه‌ی کار او نمی‌باشد تا اشکال نداشته باشد.

□ **مزد تکثیر نوارهای حرام**

س ﴿ ۲۵۳ ﴾ - آیا مزد گرفتن برای تکثیر فیلم و نوارهای مبتذل و حرام، حلال است یا حرام؟ در صورت کسب از این راه، پول‌های به دست آمده را چه باید کرد؟

ج - اگر نواری به فتوای مجتهدی حرام باشد، تکثیر و مزد تکثیر آن حرام می‌باشد.

□ **نوار خوانندگان زن**

س ﴿ ۲۵۴ ﴾ - متأسفانه، اخیراً نوارهای موسیقی همراه خوانندگی خوانندگان زن با مجوز وزارت ارشاد منتشر شده است، تکثیر و شنیدن این گونه نوارها چه حکمی دارد؟

ج - صدا و خواندن زن اگر مهیج نباشد و مفسده نداشته باشد و اشاعه‌ی فحشا و طاغوت نباشد؛ هر چند مطرب باشد، اشکال ندارد.

□ **معامله با گروه‌های مطرب**

س ﴿ ۲۵۵ ﴾ - کرایه دادن بلندگو به گروه‌های مطرب و موسیقی و کسب از این راه چه حکمی دارد؟

ج - در صورتی که بدانند به اجرای برنامه‌های غیرشرعی می‌پردازند یا برای دیگران مزاحمت ایجاد می‌کنند، کرایه دادن وسایل صوتی به آنان جایز نیست.

□ **برنامه‌های خلاف حیا و عفت**

س ﴿ ۲۵۶ ﴾ - تهیه و پخش مسابقات تلویزیونی که باعث ریختن حجب و حیای زنان می‌شود؛ مانند: جیغ زدن زن در حضور نامحرم، شوخی بیش از حد مجریان با زنان نامحرمی که در مسابقات شرکت کرده‌اند چه حکمی دارد؟

ج - اگر موارد یاد شده عادی باشد و فساد و لذت حرامی در پی نداشته باشد، اشکال ندارد.

□ نوار و عکس مبتذل

س ﴿ ۲۵۷ ﴾ - خرید و فروش و توزیع و تکثیر نوارهای ترانه از خوانندگان طاغوتی و عکس‌های مبتذل و مستهجن چه حکمی دارد؟ پولی که از این راه کسب می‌شود، چگونه است؟ آیا کسب و درآمد از راه خرید و فروش مواد مخدر جایز است؟

ج - استفاده از هرگونه نوار یا فیلم مبتذل که منافات با اخلاق اسلامی داشته باشد یا باعث ترویج چهره‌های طاغوتی گردد، حرام است؛ هرچند اصل صوت و صدای آن نوار حرام نباشد - و هرگونه کسب درآمد در این زمینه و نیز از مواد مخدر حرام است و آلودگی مالی را به همراه دارد.

س ﴿ ۲۵۸ ﴾ - بعضی از رانندگان بدون تعهد، از نوارهای موسیقی مبتذل و ترانه استفاده می‌کنند و باعث آزار مسافران مؤمن می‌شوند، عمل آنان چه حکمی دارد؟

ج - راننده نباید باعث آزار مسافران گردد؛ اگرچه نوار موسیقی مبتذل نباشد و اگر خسته است و در صورت گوش ندادن به نوار به خواب می‌رود، نباید رانندگی کند.

س ﴿ ۲۵۹ ﴾ - برخی فروشندگان عکس مینیاتوری زنان و مردان یا عکس‌های معمولی آنان - به‌ویژه زنان زیبا با لباس‌های محلی به صورت محرک یا نیمه عربیان - مدّعی هستند فروش و تولید این عکس‌ها با مجوز وزارت ارشاد است، آیا مجوز این وزارت از نظر شرعی درست است؟

ج - هرکاری که محرک جوانان بر حرام است یا با اخلاق اسلامی منافات دارد، حرام است و می‌تواند تعزیر شرعی داشته باشد.

س ﴿ ۲۶۰ ﴾ - تهیه و تولید کاپلن‌هایی با عکس‌های زنان سر برهنه یا تصاویر رقاصی دسته جمعی که توسط خانم‌ها بافته می‌شود، یا عکس‌های مینیاتوری آن یا بافتن فرش‌هایی که چنین تصاویری دارد، یا

خرید و فروش یا نصب آن در خانه یا مغازه و محل کار چه حکمی دارد؟
 ج - استفاده از هرگونه عکس مبتذل که باعث بدآموزی و تضعیف
 روحیه دینی می‌گردد حرام است و تهیه و توزیع و استفاده از آن
 گناه می‌باشد.

□ کاریکاتور

س ﴿ ۲۶۱ ﴾ - کشیدن کاریکاتور اشخاص چنانچه باعث اذیت و آزار
 آن‌ها شود، چه حکمی دارد؟ در صورتی که آنان راضی به کشیدن
 کاریکاتور خود باشند چطور؟

ج - کشیدن کاریکاتور چنانچه تخیلی باشد یا اگر مربوط به
 اشخاص است، آزار و هتک حرمت مسلمانی به‌شمار نرود، اشکال
 ندارد، ولی در صورت هتک حرمت، حرام است؛ هرچند خود
 شخص به آن راضی باشد.

□ مجالس آلوده به گناه

س ﴿ ۲۶۲ ﴾ - شرکت نکردن در مجالس عروسی که به شیوه‌ی رایج
 همراه با لهو و لعب است - و باعث دشمنی و خصومت میان اقوام و
 فامیل می‌شود، چه حکمی دارد؟

ج - مجالس عروسی اگر آلوده به گناه باشد، باید از آن پرهیز
 داشت؛ هرچند مربوط به بستگان نزدیک باشد. البته، خواندن، کف
 زدن و دیگر شادمانی‌های عادی و جایز، اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۶۳ ﴾ - شرکت در عروسی‌ها و مجالسی که محرم و نامحرم
 به‌گونه‌ی مختلط هستند، چه حکمی دارد؟ آیا والدین می‌توانند به
 فرزندان‌شان برای شرکت در این‌گونه محافل اجازه دهند؟

ج - شرکت زن و مرد به‌طور خانوادگی در محافل عروسی اگر همراه
 بی‌بندوباری و آسیب‌پذیری عفاف و پوشش نباشد، اشکال ندارد.
 البته، اختلاط موجود در مجالس اهل دنیا نمی‌تواند دور از گناه
 باشد و باید از آن پرهیز داشت.

س ﴿ ۲۶۴ ﴾ - در برخی مجالس عروسی، به عنوان تشویق یا عنوان‌های دیگر، در دهان رقص پول گذاشته می‌شود، آیا پرداخت پول به این صورت حلال است؟ آیا رقص مالک این پول می‌شود؟ تصرف او چگونه است؟

ج - چنین کاری به جهت تشویق رقص است که اگر مجلس گناه باشد و رقص نیز گناه کار باشد، شادباش و پول در دهان او گذاشتن حرام و تشویق گناه کار است، ولی چون پول را به عنوان رقص نمی‌دهند، بلکه بخشش است، نسبت به گرفتن پول و تصرف آن اشکالی پیش نمی‌آید، و اگر مجلس گناه و رقص حرام نباشد، اشکالی ندارد؛ خواه این امر در میان زنان باشد یا در میان مردها.

س ﴿ ۲۶۵ ﴾ - آیا فروش لباس زیر زنانه توسط فروشنده‌ی مرد جایز است؟ با توجه به این که برخی موارد آن گناه و مفسد اجتماعی و اخلاقی را به همراه دارد، آیا زنان و دختران می‌توانند برای خرید به این گونه مغازه‌ها بروند؟

ج - زنان در جامعه‌ی اسلامی باید مستقل و خودکفا باشند و چنین شغلی از ویژگی‌های زن است و پیشه قرار دادن آن توسط مردان حرام می‌باشد و بر دولت و بخش مشاغل و اماکن لازم است تا در جامعه‌ی اسلامی، مشاغل زن‌ها را مشخص نمایند و مردها را نسبت به آن پیشه‌ها منع کنند و تنها جواز کسب آن را به زنان بدهند.

▣ مربی مرد

س ﴿ ۲۶۶ ﴾ - در برخی مراکز دولتی و خصوصی، کلاس‌های آموزش تئاتر و موسیقی برای دختران تشکیل می‌شود و مربیان مرد، امر آموزش را بر عهده دارند، آیا تشکیل این کلاس‌ها و شرکت دختران در آن جایز است؟

ج - نیازی به مربی مرد در این زمینه‌ها نیست و زنان باید در این

سؤال
پاسخ

۱۱۱

گونه موارد، مستقل و خودکفا باشند و اگر مفسده یا پرده‌داری در کار نباشد و ضرورت ایجاب کند، چنین امری اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۶۷ ﴾ - تشکیل کلاس‌های مختلط در برخی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی چه حکمی دارد؟

ج - اگر مفسده‌ای در کار نباشد و برابر موازین دینی رفتار شود، اشکال ندارد.

س ﴿ ۲۶۸ ﴾ - آیا برای زنان، شرکت در مراسم استقبال و خوشامدگویی و تقدیم دسته گل که توسط وزارت خانه‌ها و ادارات دولتی و غیر آن‌ها ترتیب داده می‌شود، جایز است؟ این در حالی است که برخی معتقدند هدف از این کار نشان دادن حریت و احترام زن در جوامع اسلامی است.

ج - اگر این امر، عادی و متعارف باشد و تحقیر، فساد و کم شخصیتی زن مسلمان را در بر نداشته باشد، اشکال ندارد.

▣ تبلیغات ورزش

س ﴿ ۲۶۹ ﴾ - تبلیغات بیش از حد رسانه‌ها، بسیاری از افراد، از جمله دختران را به سوی فوتبال و جمع‌آوری عکس فوتبالیست‌ها و نصب آن در منازل کشانده و اثرات نامطلوبی را از نظر تحصیلی و الگودهی در پی داشته و در برخی موارد باعث بروز منکراتی در جامعه گردیده است، ارشاد حضرت عالی در این زمینه چیست؟ نگاه کردن زنان به صحنه‌های ورزشی؛ مانند: شنا و کشتی مردان چه حکمی دارد؟

ج - تبلیغات ورزشی اگر همراه تشویق جوانان به امور معنوی باشد و بدآموزی نداشته باشد، پسندیده است و در هر صورت، نگاه به عکس یا تصویر مستقیم ورزشی از تلویزیون؛ خواه ورزش کار را بشناسد یا نشناسد، با حفظ عفاف، اشکال ندارد.

